

**KRAJOWA RADA KURATORÓW
WARSZAWA**

00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11
e-mail: krajowarada.kuratorow@o2.pl
tel. 603 294 416, 730 492 900

Częstochowa, dnia 21 czerwca 2019 roku

KRK 34/V/2019

**Pan
ZBIGNIEW ZIOBRO
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI RP**

Szanowny Panie Ministrze,

Realizując ustawowe zadania wynikające z art. 46 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych (t.j. Dz.U. z 2018, poz. 1014, ze zmianami), Krajowa Rada Kuratorów uprzejmie przedstawia opinię na temat **projektu ustawy o kuratorskiej służbie sądowej z 31 maja 2019 roku (nr UD 538 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)**, udostępnionego na stronach internetowych 7 czerwca 2019 roku.

Pragnę nadmienić, iż informacja o udostępnieniu projektu, jak również pismo przewodnie do Przewodniczącego Krajowej Rady Kuratorów z 7 czerwca 2019 roku, oznaczone DLPK-IV-463-2/18, nie zostało przekazane na adres poczty elektronicznej Krajowej Rady Kuratorów: krajowarada.kuratorow@o2.pl, co z uwagi na krótki okres zakreślony na zaopiniowanie przez nas projektowanego aktu prawnego szczególnie istotnego dla kuratorów sądowych, mogło mieć znaczenie dla możliwości kompleksowego odniesienia się do przedstawionego projektu i sporządzenia niniejszej opinii.

Z poważaniem,

**Przewodniczący
Krajowej Rady Kuratorów**

Grzegorz Kozera
Grzegorz Kozera

OPINIA KRAJOWEJ RADY KURATORÓW

NA TEMAT PROJEKTU USTAWY O KURATORSKIEJ SŁUŻBIE SĄDOWEJ

z dnia 30 maja 2019 roku

(projekt oznaczony numerem UD 538 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

udostępnionego na stronach internetowych 7 czerwca 2019 roku

CZĘŚĆ OGÓLNA.

Polska kuratela sądowa kształtowała się ustrojowo i strukturalnie na przestrzeni ostatnich stu lat, kiedy to 7 lutego 1919 roku Naczelnik Państwa Józef Piłsudski wydał dekret w sprawie utworzenia sądów dla nieletnich, a przy sądach tych powołał urząd stałych opiekunów sądowych. Przełomowym momentem dla utrwalenia ugruntowanego w polskiej tradycji wzorca kurateli sądowej było uchwalenie *ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych (t.j. Dz.U. z 2018, poz. 1014, ze zmianami)*.

Ustawa ta jako „konstytucja” kuratorskiej służby sądowej przetrwała przez ostatnie osiemnaście lat w niemal niezmiennym kształcie i była nowelizowana tylko jedenastokrotnie, przy czym każdorazowo były to nowelizacje punktowe, o charakterze dostosowującym.

Obowiązujący od 1 stycznia 2002 roku polski model kurateli sądowej wyróżnia się swą specyfiką spośród modeli obowiązujących w innych krajach. Upływ lat i szybko zmieniająca się rzeczywistość sprawiły, że powinien on być zaktualizowany i uzupełniony o rozwiązania, których brak stał się po latach zauważalny. Warto jednak podkreślić, że wymaga on racjonalnej korekty, a nie rewolucyjnych zmian zakładanych w *projekcie ustawy o kuratorskiej służbie sądowej* przygotowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Projektodawcy przywołując w uzasadnieniu proponowanych zmian argumenty o nieadekwatności przyjętych rozwiązań w stosunku do obecnych potrzeb działania służby kuratorskiej, w zasadzie nie przedstawili na czym nieadekwatność ta miałyby polegać. Ograniczyli się jedynie do postawienia ogólnie sformułowanej tezy, bez obudowania jej konkretnymi argumentami. Trudno bowiem uznać za argument stanowiący uzasadnienie dla tak szerokich zmian przywołany w uzasadnieniu wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 16 grudnia 2013 roku, wydany w sprawie U 2/14, który dotyczył potrzeby uregulowania na gruncie ustawy zagadnień związanych z *rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych*, w sytuacji gdy zagadnienia te zostały już uregulowane Kodeksie karnym wykonawczym i nie wymagają przeprowadzenia innych zmian legislacyjnych.

Zgodnie z ugruntowanym w polskiej tradycji modelem, kuratorzy sądowi wykonują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo- resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Jest to model oparty o kuratora zawodowego jako merytorycznego pracownika sądu, posiadającego odpowiednią wiedzę i umiejętności, a także swobodę w doborze metod i form pracy. Warto podkreślić, że zawodowy kurator sądowy jest osobą profesjonalnie przygotowaną do wykonywania powierzonych mu zadań- musi posiadać wykształcenie wyższe magisterskie z zakresu nauk pedagogiczno- psychologicznych, socjologicznych lub prawnych, a także odbyć roczną aplikację przygotowującą go pełnienia obowiązków zawodowych. Pozycja ustrojowa i status zawodowych kuratorów sądowych niemal wprost wynika z licznych, zróżnicowanych i złożonych zadań, jakie nałożył na nich ustawodawca. Ponieważ kuratorzy sądowi wykonują zadania, których podmiotem i celem jest człowiek, podejmowane przez nich działania nie mogą sprowadzać się do wykonywania poleceń i schematycznych procedur, ale muszą być elastyczne, zindywidualizowane, dostosowane do określonej sytuacji, adekwatne do niej i pozwalające na uwzględnienie wszystkich elementów mających dla niej znaczenie. Dlatego też, koniecznym jest zapewnienie kuratorom sądowym szerokiej autonomii w zakresie sposobu prowadzenia spraw, czy podejmowanych w nich czynności, z poszanowaniem dla obowiązujących przepisów prawa, które w konkretnych sytuacjach wymagają od nich podjęcia określonych działań (np. wystąpienia z wnioskiem do sądu).

Tymczasem przedstawiony *projekt ustawy o kuratorskiej służbie sądowej* autonomię tę bardzo znacząco ogranicza. Projektowane rozwiązania zakładają między innymi, iż o działaniach kuratora zawodowego w poszczególnych sprawach będzie decydował kierownik zespołu, wydając mu w tym zakresie stosowane polecenia co do sposobu prowadzenia sprawy. Jest to rozwiązanie zbyt daleko idące i całkowicie wypaczające dotychczasową pozycję ustrojową kuratora zawodowego wynikającą z wykonywania przez niego zawodu zaufania publicznego. Nadto, wydaje się, że projektodawcy zakładają, iż podniesienie jakości pracy kuratorów sądowych miałyby nastąpić poprzez zastosowanie wobec nich wielostopniowego systemu kontroli, który byłby wykonywany przez różne osoby- kierownika zespołu, prezesa sądu rejonowego, czy w końcu kuratora okręgowego. Przedstawione rozwiązania zakładają zatem, że kontrola ta będzie wykonywana w sposób permanentny, co z pewnością znajdowało będzie przełożenie na zwiększenie poziomu stresu odczuwanego przez kuratora. Dodatkowo stres ten mogą wzmacniać różne oczekiwania ze strony kontrolujących, tym bardziej, że kurator zawodowy działał będzie pod bardzo silną presją możliwości zastosowania wobec niego bardzo dotkliwych kar dyscyplinarnych. Ta szczególna represyjność projektowanych rozwiązań jest widoczna w wielu miejscach, a jej najbardziej jaskrawym przejawem jest wprowadzenie instytucji quasi „wytyku”. Ustawodawca wzorował się w tej kwestii najprawdopodobniej na rozwiązaniach funkcjonujących w grupie zawodowej sędziów. O ile jednak w przypadku orzeczeń sądowych instytucja wytyku pozostaje w kompetencjach Sądu Najwyższego i jest stosowana jedynie w przypadku oczywistej obrazy przepisów prawa, o tyle w projektowanych rozwiązaniach, w przypadku kuratorów zawodowych, miałyby ona być stosowana przez kierownika zespołu w przypadku bliżej niedookreślonych uchybień, przy absolutnie nieograniczonej możliwości jej zastosowania. Istnieje zatem realne zagrożenie jej nadużywania, czy wręcz stosowania prewencyjnego, a podkreślić należy, że zastosowanie takiego działania pociąga za sobą daleko idące skutki, w tym dyscyplinarne i wpływające na wydłużenie terminu możliwości ubiegania się o awans zawodowy.

W wielu badaniach stwierdzono, że stres doświadczany w pracy, szczególnie w takiej, która polega na niesieniu pomocy innym ludziom, wpływa na poziom poczucia wypalenia pracą. Wypalenie prowadzi do niskiej samooceny i tworzenia się przekonania, że bez względu na podejmowane wysiłki i tak nie dojdzie się do zamierzonego celu, jak również wywiera destrukcyjny wpływ na poziom zadowolenia z pracy i może doprowadzić do pogorszenia się stanu psychicznego pracowników. Należy przy tym podkreślić, że kuratorzy zawodowi i tak wykonują pracę w trudnych warunkach, w środowisku podopiecznych, będąc narażonymi na agresję ze strony ludzi, bądź ataki zwierząt domowych (głównie psów). Z danych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że na przestrzeni lat 2016- 2018, każdego roku około 130 kuratorów sądowych padało ofiarą przestępstw, czasem tak okrutnych jak gwałt i niosących skutki w postaci realnego zagrożenia dla życia i zdrowia. Sprawcy morderstwo kurator sądowej, do którego doszło w Środzie Śląskiej do dziś nie zostali ujawnieni.

Ustawodawcy w niewielkim stopniu pochyliłi się w projektowanych rozwiązaniach nad poprawą bezpieczeństwa pracy kuratorów sądowych, choć wielokrotnie odwołują się w uzasadnieniu ustawy do publikacji Anny Janus-Dębskiej i Małgorzaty Gronkiewicz-Ostaszewskiej pod tytułem „*Kurator sądowy – zawód szczególnego ryzyka. Bezpieczeństwo kuratorów sądowych w świetle badania ankietowego*”, natomiast wprowadzają instrumenty i rozwiązania, które zamiast wpłynąć na poprawę komfortu warunków wykonywania obowiązków służbowych przez kuratorów sądowych, *sensu largo* dodatkowo wzmagają i tak wysoki już poziom stresu w tej grupie zawodowej. Na wszystkie te elementy nakładają się jeszcze nowe przesłanki umożliwiające rozwiązanie stosunku pracy z kuratorem zawodowym w przypadku rażącego i oczywistego naruszenia obowiązków służbowych, która sprawia, że ochrona zatrudnienia kuratora sądowego stałaby się daleko mniejsza niż ta gwarantowana Kodeksem Pracy. Podkreślić należy, iż Kodeks pracy pozwala na fakultatywne rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem, bez wypowiedzenia, w sytuacji ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków, zawinionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku lub popełnienia przestępstwa, przy jednoczesnym spełnieniu dodatkowych przesłanek.

Dodatkowo brak poczucia bezpieczeństwa kuratorów sądowych mogą wzmacniać także projektowane rozwiązania dotyczące swobodnego i niczym nieograniczonego przeniesienia kuratora zawodowego do innego okręgu, bez jednoczesnego zagwarantowania mu jakiegokolwiek zabezpieczenia socjalnego, czy jasnego określenia przesłanek takiego przeniesienia i zasad, na jakich ono następuje, czy pominięcie kwestii takiego uregulowania uposażeń tej grupy zawodowej, która byłaby dostosowana do rangi tego zawodu i rekompensowała w wystarczającym stopniu koszty ponoszone przez kuratorów sądowych w związku z pracą wykonywaną w terenie. Tymczasem, projektodawcy wprowadzają kolejne rozwiązania, które skutkować będą tym, że rekompensata ta kształtowała się będzie na poziomie jeszcze niższym niż dotychczasowy.

Przedłożony projekt nie tylko zmienia pozycję kuratora zawodowego, ale dokonuje bardzo głębokiej przebudowy ugruntowanego modelu kurateli sądowej, także w odniesieniu do innych jego elementów. W obecnym modelu znaczącą rolę odgrywa samorząd kuratorski, a szczególnie ważna dla niego jest pozycja kuratora okręgowego, który jest odpowiedzialny za funkcjonowanie kuratorów sądowych w okręgu, podlega służbowo prezesowi sądu okręgowego i jest przez niego powoływany- na zasadzie wyboru spośród co najmniej dwóch kandydatów wyłonionych przez okręgowe zgromadzenie.

Kurator okręgowy sprawując nadzór merytoryczny i formalny nad kuratorami zawodowymi w okręgu jest jednocześnie członkiem samorządu kuratorskiego i pełni funkcję przewodniczącego okręgowego zgromadzenia kuratorów. Kurator okręgowy został przez ustawodawcę wyposażony w instrumenty pozwalające mu na faktyczne zarządzanie kadrą kuratorską w okręgu. Wszystkie decyzje z zakresu prawa pracy dotyczące mianowania, odwołania przeniesienia do innego sądu czy zespołu kuratorskiego, albo też zawieszenia w czynnościach kuratora zawodowego podejmowane są przez prezesa sądu okręgowego, na wniosek kuratora okręgowego (art. 4). W kompetencjach prezesa sądu okręgowego pozostaje też nadawanie wyższych stopni służbowych kuratorom zawodowym, a także powoływanie kierowników zespołu. Także i te czynności podejmowane są przez prezesa sądu na wniosek kuratora okręgowego, przy czym powołanie kierownika zespołu wymaga zasięgnięcia opinii prezesa sądu rejonowego.

Szczególna rola kuratora okręgowego w zakresie nadzoru personalnego, merytorycznego, finansowego, a także uprawnień do kontroli, koordynowania działalności kuratorów sądowych, czy w końcu organizowania szkoleń dla kuratorów sądowych i reprezentowania ich na zewnątrz została kompleksowo opisana w *Zarysie metodyki pracy kuratora sądowego*, red. Stasiak K., wydanie IV, Wolter Kluwer, Warszawa 2018, s. 161-169.

Obecnie przedstawiony projekt ustawy o kuratorskiej służbie sądowej zawiera wewnętrzną sprzeczność, gdyż z jednej strony zakłada, że kurator okręgowy powoływany będzie przez Ministra Sprawiedliwości, z drugiej zaś strony pozbawia go faktycznych kompetencji do zarządzania służbą. Większość dotychczasowych kompetencji kuratora okręgowego została przeniesiona na prezesa sądu rejonowego, także w odniesieniu do tych spraw, w których decyzje podejmowane były wcześniej przez prezesa sądu okręgowego i wymagały wniosku kuratora okręgowego. Obecnie, zakłada się możliwość działania nie tylko prezesa sądu okręgowego, ale również prezesa sądu rejonowego z urzędu, a w części spraw, w których wcześniej działania prezesa inicjowane były wnioskiem kuratora okręgowego, udział kuratora okręgowego w nich sprowadza się wyłącznie do przedstawienia opinii. Zakłada się też, iż kurator okręgowy podlegając służbowo prezesowi sądu okręgowego, a odpowiadając służbowo za funkcjonowanie służby kuratorskiej w okręgu przed Ministrem Sprawiedliwości, byłby podległy służbowo także prezesowi sądu rejonowego i zobowiązany do wypełniania jego poleceń. Uniemożliwia to w sposób faktyczny zarządzanie przez kuratora okręgowego kadrą kuratorów sądowych na poziomie okręgu. Każdy z prezesów sądów rejonowych, przy udziale kierowników zespołu, których pozycja i rola ustrojowa również ulega w przedstawionym projekcie znaczącej zmianie, będzie mógł w sposób dowolny kształtować pragmatykę wykonywania orzeczeń przez zespoły kuratorskie, wpływać na sferę wynagrodzeń (wysokość dodatku terenowego miałyby być ustalana przez kierownika) i kształtować ją. Rozwiązanie takie nie sprzyja ujednoliceniu zasad funkcjonowania poszczególnych zespołów

kuratorskich, zarówno pod względem merytorycznym, jak i organizacyjno- technicznym. Prowadzi do sytuacji, w której każdy z zespołów kuratorskich stanie się w pełni autonomiczną jednostką, w sytuacji gdy nadrzędne znaczenie będą miały wytyczne prezesa sądu rejonowego, a kurator okręgowy zostanie pozbawiony nawet iluzorycznego wpływu na tę kwestię (w sytuacji, gdy zgodnie z przedstawionymi rozwiązaniami będzie zobligowany do podporządkowania się poleceniom prezesa sądu rejonowego). Poza tym, każde takie rozwiązanie zaburza przejrzystość uregulowania w zakresie podległości służbowej kuratora okręgowego, gdzie poza strukturą pionową (podległość Ministrowi Sprawiedliwości i prezesowi sądu okręgowego), miałyby podlegać w strukturze poziomej co najmniej kilku prezesom sądów rejonowych.

Projekt zawiera także propozycje rozwiązań, które można ocenić pozytywnie, w szczególności dotyczące uregulowań związanych z delegowaniem kuratora zawodowego do Ministerstwa Sprawiedliwości, określenia przesłanek i zasad wyłączenia kuratora zawodowego od wykonywania czynności służbowych, wprowadzenia przepisów preferencyjnych dla zapewnienia obsługi biurowej zespołów przez powołane dla realizacji tego celu sekretariaty, klarownym określeniem zasad naboru na aplikację kuratorską, a także trybem pozyskiwania informacji o kandydacie do zatrudnienia na stanowisku aplikanta kuratorskiego i kuratora zawodowego, podjęciem próby przynajmniej częściowego uregulowania kwestii związanych z postępowaniem wykonawczym w sprawach opiekuńczych, które jednak wymagałyby jeszcze ponownego dodatkowego opracowania, przeformułowania, uzupełnienia, a wręcz napisania od nowa przepisów, w szczególności w odniesieniu do rozwiązań zaproponowanych w zakresie obecności kuratora przy kontaktach rodzica z dzieckiem (krótki czas na opiniowanie nie pozwolił nam na wypracowanie propozycji w tym zakresie).

W podsumowaniu części ogólnej zauważyć należy, iż nadanie projektowi nazwy „ustawy o kuratorskiej służbie sądowej” nie jest przypadkowe. Zawiera ona szereg rozwiązań, które wprowadzają w odniesieniu do kuratorów zawodowych uregulowania podobne do służb mundurowych, zwłaszcza w zakresie dyspozycyjności kuratorów zawodowych, wykonywania rozkazów (poleceń), przenoszenia, ograniczenia możliwości w kierowaniu wystąpieniami do organów państwowych i wnoszenia ich tylko na drodze służbowej, itp. Wygórowanym wymaganiom nie towarzyszą przy tym preferencyjne warunki zatrudnienia, które można byłoby postrzegać jako przynajmniej częściowo niwelujące uciążliwość wynikającą z projektowanych uregulowań. Przepisy ustawy o kuratorskiej służbie sądowej modernizują kuratelę sądową i przynoszą jej bardzo głębokie zmiany, nie są to jednak zmiany, które sprawiają, że zawód kuratora sądowego zacznie być postrzegany jako atrakcyjny i cieszący się dużym zainteresowaniem wśród osób stojących na progu kariery zawodowej. Można przewidywać, że takie jego usytuowanie i uregulowanie, w najbliższych latach doprowadzi do znacznych problemów kadrowych.

PROPOZYCJE SZCZEGÓŁOWE.

Art. 1

Katalog zadań kuratora zawodowego powinien zostać jasno określony, tak aby ich zakres ograniczał się do czynności określonych przepisami prawa i mieszczących się w wyszczególnionych kategoriach. Dlatego określając luźno ramy formalne i merytoryczne powinien on mieć formę zamkniętą. Przedstawiona przez projektodawcę wersja, w której zadania kuratora sądowego poprzedzone zostały zwrotem „w szczególności” nie gwarantowała przestrzegania norm wskazanych na wstępie.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 1.1. *Ustawa określa zasady organizacji kuratorskiej służby sądowej i wykonywania obowiązków przez kuratorów sądowych oraz status kuratorów sądowych.*

2. Kuratorską służbę sądową stanowią kuratorzy sądowi, którzy realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczym, resocjalizacyjnym, readaptacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu i referendarza sądowego oraz zarządzeń sędziego i referendarza sądowego.

Art. 3

Specyfika zadań wykonywanych przez kuratorów sądowych, a zwłaszcza zawodowych kuratorów sądowych sprawia, że wykonują oni swoje zadania zarówno w terenie, jak i w siedzibie zespołu kuratorskiego. Wskazanie na ten element ma szczególne znaczenie w kontekście wykonywania dużej ilości zadań związanych z wytwarzaniem dokumentacji, w tym dokumentowaniem czynności, których wykonywanie jest możliwe tylko w siedzibie zespołu kuratorskiego. Dlatego za konieczne uważamy wymienienie terenu sądu w katalogu miejsc w których kuratorzy wykonują czynności służbowe.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 3. 1. Kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania w środowisku podopiecznych, także na terenie zamkniętych zakładów i placówek ich pobytu, w szczególności zakładów karnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz leczniczo-rehabilitacyjnych, a także na terenie sądu.

2. Za podopiecznych, o których mowa w ust. 1, uważa się osoby, których dotyczy postępowanie.

Art. 4

Krajowa Rada Kuratorów uważa, że skoro kurator okręgowy odpowiada za całokształt funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w okręgu, to powinien mieć realny wpływ na wszystkie sprawy kadrowe związane z zatrudnieniem, czy przenoszeniem kuratorów zawodowych. Decyzje te podejmowałby prezes sądu okręgowego na jego wniosek kuratora okręgowego, co zresztą jest ugruntowaną w obecnym modelu i dobrze funkcjonującą praktyką.

Tym samym, w sposób oczywisty to prezes sądu okręgowego jako osoba zatrudniająca kuratora zawodowego powinien zostać jednoznacznie wskazany jako jego pracodawca, a na prezesie sądu rejonowego powinny spoczywać tylko inne obowiązki wynikające ze stosunku pracy (wyplata wynagrodzenia, udzielanie urlopu wypoczynkowego, organizacja stanowiska pracy, itp.).

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 4.1. Kuratora zawodowego mianuje, odwołuje, przenosi do innego sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej albo zawiesza w czynnościach prezes sądu okręgowego, na wniosek kuratora okręgowego, chyba, że ustawa stanowi inaczej.

2. Pracodawcą kuratora zawodowego jest prezes sądu okręgowego. Prezes sądu rejonowego podejmuje wobec kuratora zawodowego pozostałe czynności z zakresu stosunku pracy.

Art. 5

Projektowany przepis w sposób niezrozumiały wyłącza z grona kuratorów osoby o podwójnym obywatelstwie, co nie tylko może nosić znamiona dyskryminacji, ale również kolidować z uregulowaniami art. 15 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, w zakresie w jakim chroni ona prawo człowieka do obywatelstwa, także przed jego pozbawieniem. Nadto, wątpliwości nasuwać może celowość wprowadzenia takiego rozwiązania. Kuratorzy sądowi nie wykonują władzy, a wykonywane przez nich czynności nie są związane ze sferą obronności, czy gospodarki. Nie są zatem dostrzegalne elementy, które uzasadniałyby wprowadzenie takiego wymogu. Tym bardziej, że projektodawca zakłada, iż miałyby on dotyczyć osób, które już zawód kuratora sądowego wykonują i w chwili zatrudnienia spełniały wszystkie wymogi, którymi powinien legitymować się kandydat na kuratora zawodowego.

Wśród nauk nie wyróżnia się nauk administracyjnych, stąd należy tę kategorię wyeliminować z projektowanych przepisów. Administracja jako kierunek mieści się w szerokim katalogu nauk prawnych.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 5. 1. Kuratorem zawodowym może być mianowana osoba:

- 1) posiadająca obywatelstwo polskie i korzystająca z pełni praw cywilnych i publicznych;*
- 2) nieskazitelnego charakteru i dająca rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu kuratora zawodowego;*

- 3) która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie został wydany prawomocny wyrok warunkowo umarzający takie postępowanie i która nie jest pozbawiona władzy rodzicielskiej;
 - 4) przeciwko której nie jest prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub o przestępstwo skarbowe;
 - 5) zdolna z uwagi na stan zdrowia fizyczny i psychiczny do pełnienia obowiązków kuratora zawodowego;
 - 6) która ukończyła wyższe studia magisterskie i uzyskała tytuł magistra z zakresu nauk pedagogicznych, psychologicznych, socjologicznych lub prawnych;
 - 7) która odbyła aplikację kuratorską i zdała egzamin kuratorski.
2. Do określania stanu zdrowia wymaganego do podjęcia obowiązków kuratora zawodowego lub aplikanta kuratorskiego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przeprowadzania badań kandydatów do objęcia urzędu sędziego.
3. Prezes sądu okręgowego, przed mianowaniem kuratora zawodowego, zasięga informacji o kandydacie z Krajowego Rejestru Karnego oraz zwraca się do komendanta powiatowego (miejskiego) Policji, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata, o nadesłanie informacji o tej osobie, jeżeli od daty złożenia egzaminu, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, minął rok.

Art. 9

W art. 9 ust. 2 zapisano, że awans na wyższy stopień służbowy może być kuratorowi nadany po pięciu latach nienaganego przebiegu służby. Okres ten w kontekście aktualnie obowiązujących uregulowań, w myśl których wyższy stopień służbowy może zostać nadany kuratorowi po upływie trzech lat od daty ostatniego awansu, jest w naszej ocenie zdecydowanie zbyt długi. Postulujemy, aby możliwość nadania wyższego stopnia służbowego była możliwa po upływie czteroletniego okresu i spełnieniu warunków określonych w art. 9 ust. 3. Projektodawca założył, iż jedną z przesłanek dla stwierdzenia nienaganności służby miałyby być brak uwag przełożonego w okresie ostatnich dwóch lat, sformułowanych wobec kuratora w trybie art. 65 ust. 1 przedmiotowego projektu. Przesłanka ta odnosi się do regulacji mającej formę *quasi „wytyku”*, wzorowanej na instytucji stosowanej u sędziów, a w przypadku zawodowych kuratorów sądowych całkowicie niejasnej w odniesieniu do zasad, przesłanek i kryteriów uzasadniających jej zastosowanie. Dlatego też, Krajowa Rada Kuratorów krytycznie ocenia to uregulowanie i wyraża sprzeciw wobec wprowadzenia takiej instytucji. Poza tym, jej wprowadzenie dałoby kierownikowi zespołu uprawnienia, które pozwalałyby mu niemal arbitralnie decydować o przebiegu kariery kuratora zawodowego, co sprzyjałoby konfliktom pomiędzy poszczególnymi członkami zespołów kuratorskich, których funkcjonowanie powinno opierać się o współpracę.

Krajowa Rada Kuratorów stoi na stanowisku, że kurator okręgowy jako osoba odpowiedzialna za funkcjonowanie kadry kuratorskiej w okręgu i podlegający bezpośrednio prezesowi sądu okręgowego powinien być osobą mającą realny wpływ na całokształt kwestii związanych z funkcjonowaniem kuratorskiej służby sądowej w okręgu i w jego kompetencjach powinno pozostawać skierowanie do prezesa sądu okręgowego wniosku o nadanie wyższego stopnia służbowego. Natomiast zasadnym jest, aby prezes sądu okręgowego mógł zainicjować procedurę awansową na wniosek kierownika zespołu czy zainteresowanego kuratora zawodowego. W takiej sytuacji, kurator okręgowy na polecenie prezesa sądu okręgowego będzie zobowiązany do przeprowadzenia kontroli i jeśli będą to uzasadniały jej wyniki, sformułuje wniosek o nadanie wyższego stopnia służbowego.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 9.1. Stopnie służbowe, o których mowa w art. 7 pkt 1- 3, nadaje prezes sądu okręgowego na wniosek kuratora okręgowego. Wszczęcie procedury awansowej przez prezesa sądu okręgowego może nastąpić także z inicjatywy kierownika zespołu lub zainteresowanego kuratora zawodowego.

Stopień, o którym mowa w art. 7 pkt 4, nadaje Minister Sprawiedliwości na wniosek prezesa sądu okręgowego albo z urzędu.

Ponowny wniosek zainteresowanego kuratora zawodowego o nadanie wyższego stopnia służbowego złożony przed upływem 1 roku od złożenia poprzedniego wniosku pozostawia się bez rozpoznania.

2. Kuratorowi zawodowemu może być nadany wyższy stopień służbowy, o którym mowa w art. 7 pkt 2-4 po upływie 4 lat od uzyskania poprzedniego stopnia, jeżeli posiada nienaganny przebieg służby.

3. Kurator zawodowy posiada nienaganny przebieg służby, jeżeli:

1) nie był karany dyscyplinarnie;

2) otrzymał pozytywną ocenę awansową, o której mowa w art. 8.

4. W przypadku uzyskania negatywnej oceny awansowej, potwierdzonej ponowną taką oceną sporządzoną w okresie nie wcześniej niż po upływie roku i nie dłuższym niż 2 lata od dnia sporządzenia poprzedniej oceny lub ukarania karą dyscyplinarną, okres potrzebny do uzyskania wyższego stopnia biegnie od początku odpowiednio od upływu terminu do wniesienia sprzeciwu lub jego rozpoznania, upływu terminu do złożenia zastrzeżenia lub jego rozpoznania albo uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą dyscyplinarną.

Art. 12

W projektowanym brzmieniu przepis uniemożliwia kuratorom występowanie w sprawach z zakresu stosunku służbowego do innych podmiotów i instytucji niż tam wskazane. W ocenie Krajowej Rady Kuratorów stanowi to nieuzasadnione ograniczenie kuratora zawodowego w możliwości korzystania z wolności i praw politycznych, które gwarantuje Konstytucja, tym bardziej, że w odniesieniu do kuratorów zawodowych nie dostrzega się występowania przesłanek określonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Wykreślić

Art. 20

Niedookreślony obowiązek wykonywania innych zleconych zadań jest pojęciem bardzo szerokim i w takim ujęciu pozwalałby na przekazywanie kuratorom dowolnych zadań, także tych nie wynikających z przepisów prawa albo wykraczających poza zakres ich obowiązków. Możliwość zlecenia kuratorom zadań, które z uwagi na niedookreślenie nie mieszczą się w zakresie wykonywanych przez nich obowiązków służbowych i nie wynikają z przepisów prawa, może prowadzić do nadużyć. Dlatego proponujemy zmianę przepisu w sposób zaproponowany poniżej.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 20. Kurator zawodowy obowiązany jest w szczególności do:

1) sprawowania dozorów lub nadzorów;

2) przeprowadzania na zlecenie sądu, sędziego albo innego uprawnionego organu wywiadów środowiskowych lub innych czynności wynikających z przepisów szczególnych;

3) kierowania do sądu wniosków, których potrzeba ujawni się w toku wykonywania orzeczeń;

4) sygnalizowania sądowi przyczyn przewlekłości postępowania wykonawczego lub innych uchybień w działalności pozasądowych podmiotów wykonujących orzeczenia;

5) współpracy z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym;

6) współpracy z administracją zakładów karnych i aresztów śledczych w zakresie przygotowania osób skazanych do życia po zwolnieniu z jednostki penitencjarnej;

7) organizacji i kontroli pracy podległych kuratorów społecznych oraz osób godnych zaufania wykonujących dozór;

8) wykonywania czynności z zakresu pomocy postpenitencjarnej, w szczególności podejmowania współpracy z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu pomocy postpenitencjarnej celem zapewnienia kompleksowej i skutecznej pomocy osobom opuszczającym jednostki penitencjarne.

Art. 22

Skoro czas pracy kuratora zawodowego jest określany wymiarem jego zadań, to brak jest uzasadnienia dla określenia ich rodzaju i wymiaru, gdyż rodzaj wynika wprost z unormowań zawartych w przepisach prawa, a wymiar zgodny z uregulowaniami wynikającymi z zadaniowego charakteru pracy, które zawarte zostały w Kodeksie Pracy. Natomiast uregulowana powinna być kwestia

związana z pełnieniem przez kuratora zawodowego dyżurów na terenie sądu i wskazanie na uprawnienie prezesa sądu rejonowego do ustalenia dyżurów kuratorów w sądzie.

Krajowa Rada Kuratorów stoi na stanowisku, że w delegacji do wydania rozporządzenia, wśród czynności objętych standardami pracy kuratora sądowego, powinny zostać wyszczególnione także wywiady środowiskowe. Obecnie stanowią one przeważającą część zadań wykonywanych przede wszystkim przez kuratorów rodzinnych, ale w obciążeniu pracą kuratora zawodowego nie są uwzględniane.

Zaproponowane poniżej brzmienie przepisu uwzględni obydwie poruszone kwestie.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 22. 1. *Czas pracy kuratora zawodowego określony jest wymiarem jego zadań.*

2. Kurator wykonuje obowiązki służbowe w terenie oraz pełni dyżury sądowe ustalone przez prezesa sądu rejonowego po zasięgnięciu opinii kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej.

3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Kuratorów, określi, w drodze rozporządzenia, standardy obciążenia pracą kuratora zawodowego, uwzględniając wielkość indywidualnego obciążenia kuratora pracą przy wykonywaniu dozorów, nadzorów, wywiadów środowiskowych oraz innych czynności w stopniu zapewniającym szybkie i prawidłowe wykonywanie orzeczeń sądu.

Art. 23

Proponujemy zmianę sposobu wynagradzania kuratorów zawodowych, tak aby zachowując mnożnikowy system wynagradzania, powiązać ich pobory z wysokością przeciętnego wynagrodzenia na zasadach analogicznych do tych w oparciu, o które kształtowane są wynagrodzenia innych grup zawodowych w obszarze wymiaru sprawiedliwości. Taki sposób kształtowania wynagrodzeń wśród pracowników wymiaru sprawiedliwości jest powszechny, a zgodnie z zapowiedziami w niedługim czasie mają nim zostać objęci również pracownicy sądów i prokuratury.

Sam mechanizm naliczenia wynagrodzenia kuratorów zawodowych byłby tożsamy z dotychczasowym, przy czym w miejsce dodatku terenowego wprowadzony zostałby dodatek za pracę w trudnych warunkach, który stanowiłby integralny składnik wynagrodzenia. Ujednoczeniu ulegałyby zasady przyznawania wynagrodzenia ryczałtowego za wywiady w postępowaniu karnym i rodzinnym-przysługiwałoby ono za wszystkie wywiady przeprowadzone na etapie przed wydaniem orzeczenia. Wysokość ryczałtu za obecność kuratora przy kontaktach osoby uprawnionej z dzieckiem uzależniona byłaby od czasu jego trwania i rozliczana godzinowo. Przedstawiony przez ustawodawcę projekt rozwiązania, w którym ryczałt taki byłby przyznawany w ujednoczonej stawce miesięcznej, niezależnie od liczby przeprowadzonych kontaktów i czasu ich trwania, nie możemy traktować inaczej jak tylko w kategoriach oczywistej omyłki.

Negatywnie oceniamy natomiast propozycję rozwiązań przedstawioną przez ustawodawcę, w szczególności przez pryzmat rozwiązań dotyczących dodatku terenowego, które sprawiają, że każda nieobecność kuratora, poza wymienionymi wyjątkami, będzie skutkowałą pomniejszeniem jego wynagrodzenia. Jest to krzywdzące dla kuratora, który każdą nieobecność w pracy musi nadrobić dodatkowymi czynnościami w terenie i ponosi w związku z tym koszty. Kurator będzie miał więc pomniejszone wynagrodzenie w zakresie dodatku terenowego za urlop macierzyński, okolicznościowy, opiekę na dzieci, dzień wolny w związku z honorowym oddaniem krwi itp.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 23. 1. *Wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe. Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego kuratora zawodowego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 ogłoszenie w „Monitorze Polskim” pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 i 2245), z zastrzeżeniem ust. 2.*

2. Jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego – przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego kuratora zawodowego w dotychczasowej wysokości.

3. Wynagrodzenie zasadnicze kuratora określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w ust. 1. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stopniach służbowych oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego kuratorów zawodowych w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy.

4. Kuratorowi okręgowemu, jego zastępcy, kierownikowi zespołu, kierownikowi ośrodka kuratorskiego, kuratorowi, o którym mowa w art. 42 ust. 1, a także Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Kuratorów Zawodowych, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Kuratorów Zawodowych, rzecznikom dyscyplinarnym i zastępcom rzecznika dyscyplinarnego, członkom sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji, delegatom do Krajowej Rady Kuratorów; przewodniczącym poszczególnych komisji stałych, ich zastępcom oraz rzecznikom w ramach Krajowej Rady Kuratorów, Przewodniczącemu Krajowej Rady Kuratorów, jego zastępcy i sekretarzowi przysługuje dodatek funkcyjny, stanowiący mnożnik kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1.

5. Kuratorowi zawodowemu przysługuje dodatek patronacki za sprawowanie patronatu nad aplikantem kuratorskim.

6. Kuratorowi zawodowemu może być przyznany na czas określony dodatek specjalny, do wysokości 40% wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o kwotę przyznanego dodatku funkcyjnego, w ramach posiadanych środków określonych na wynagrodzenia osobowe kuratorów zawodowych.

7. Kuratorowi zawodowemu, o którym mowa w art. 63, za czas wykonywania czynności kierownika zespołu przysługuje dodatek w wysokości 1/20 dodatku funkcyjnego kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej za każdy dzień roboczy.

8. Kuratorowi zawodowemu przysługuje dodatek służbowy za uciążliwość pracy w trudnych warunkach i z osobami cechy dysfunkcjonalne, w wysokości 25% kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, z tym że kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej dodatek taki przysługuje w wysokości 15 % tej kwoty.

9. Kuratorowi zawodowemu przysługuje dodatek za wieloletnią pracę, wynoszący począwszy od szóstego roku pracy 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1% za każdy dalszy rok pracy, aż do osiągnięcia 20% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Do okresu pracy, od którego zależy dodatek za wieloletnią pracę, wlicza się wszystkie poprzednie okresy oraz inne udowodnione okresy zatrudnienia, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

10.1 Kuratorowi zawodowemu przysługuje ryczałt w wysokości 2% przeciętnego wynagrodzenia za:

1) za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego określonego w art. 214§1 Kodeksu postępowania karnego oraz innych wywiadów w postępowaniach karnych inicjowanych na wniosek stron;

2) za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach o unieważnienie małżeństwa, ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, rozwód i separację, oraz za wywiady w sprawach rodzinnych i nieletnich w postępowaniu rozpoznawczym;

2. Kuratorowi zawodowemu przysługuje ryczałt:

3) w wysokości 1,5% przeciętnego wynagrodzenia za każdą rozpoczętą godzinę czynności związanych z obecnością przy kontaktach rodziców z dziećmi, ustalonych przez sąd opiekuńczy;

4) w wysokości 30% przeciętnego wynagrodzenia za ogół czynności podejmowanych w ośrodku kuratorskim.

Art. 25

Konsekwentnie wskazujemy na potrzebę faktycznego wyposażenia kuratora okręgowego w instrumenty pozwalające mu na zarządzania kadrą kuratorów zawodowych w podległym mu okręgu sądowym. Dlatego uważamy, że wydanie zgody na dodatkowe zatrudnienie kuratora powinno pozostawać w gestii prezesa sądu okręgowego, a decyzja w tej sprawie powinna być podejmowana po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego. Zasadnym w naszej ocenie jest, aby w przypadku kuratora okręgowego zgodę taka wydawał Minister Sprawiedliwości.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 25. 1. Kurator zawodowy nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia bez zgody prezesa sądu okręgowego, a w przypadku kuratora okręgowego – bez zgody Ministra Sprawiedliwości. Zgodę na podjęcie dodatkowego zatrudnienia zastępcy kuratora okręgowego i kuratorowi delegowanemu do udzielania

pomocy, o którym mowa w art. 59 ust. 3, udziela prezes sądu okręgowego, w którym wykonują oni powierzone zadania.

2. Decyzja prezesa sądu okręgowego dotycząca podjęcia dodatkowego zatrudnienia przez kuratora zawodowego, kuratora delegowanego do udzielenia pomocy, a także zastępcy kuratora okręgowego następuje po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego. Opinia powinna być złożona w terminie 14 dni od dnia jej zażądania. Nieprzedłożenie opinii w tym terminie nie wstrzymuje wykonania czynności z zakresu stosunku pracy.

3. Ilekroć ustawa przewiduje wydanie opinii w innej sprawie, stosuje się odpowiednio przepis ust. 2 zdanie drugie i trzecie.

Art. 28a

Proponowany przepis jest propozycją rozwiązania systemowego ukierunkowanego na wzmocnienie bezpieczeństwa pracy kuratorów sądowych, a także łagodzenia skutków tej pracy w przypadku zaistnienia okoliczności traumatycznych. Wychodzi ona także naprzeciw potrzebie dbałości o zdrowie psychiczne kuratorów sądowych, a w szczególności przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Kuratorzy sądowi są narażeni w ramach wykonywanej pracy na sytuacje, które uzasadniają objęcie ich pomocą psychologiczną, a w uzasadnionych przypadkach także zagwarantowanie im pomocy prawnej.

Uregulowania związane z obligatoryjną pomocą psychologiczną funkcjonują w odniesieniu do niektórych formacji, które w wykonywanej pracy są narażone na udział w zdarzeniach i sytuacjach niosących za sobą znaczne obciążenie psychiczne. W szczególności przywołać należy rozwiązania, które funkcjonują w odniesieniu do funkcjonariuszy policji. Przedstawiona przez nas propozycja jest częściowo wzorowana na tych rozwiązaniach, jednakże z uwzględnieniem specyfiki pracy wykonywanej przez kuratorów sądowych.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 28a.1. Prezes Sądu Rejonowego podejmuje działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa kuratorów sądowych przy realizowaniu obowiązków służbowych, w tym wykonywanych w terenie, w szczególności poprzez wykorzystanie i wdrażanie dostępnych na rynku urządzeń i technologii, a w przypadkach przewidzianych ustawą także poprzez zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej.

2. Prezes Sądu Rejonowego zapewnia kuratorowi sądowemu pomoc psychologiczną w przypadku:

- 1) śmierci kuratora sądowego z tego samego zespołu;
- 2) usiłowanie popełnienia samobójstwa przez kuratora sądowego;
- 3) uczestniczeniu kuratora sądowego w zdarzeniu, w trakcie pełnienia obowiązków służbowych, w wyniku którego nastąpiła śmierć innej osoby lub osoba ta doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
- 4) uczestniczenia kuratora sądowego w ramach pełnionych obowiązków w zdarzeniu, w którym stał się on przedmiotem agresji lub ataku, albo które spowodowało bezpośrednie zagrożenie dla jego życia lub zdrowia bądź innych osób;
- 5) uczestniczenia kuratora zawodowego w zdarzeniu w związku, z którym zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa na jego szkodę.
- 6) bezpośredniego kontaktu kuratora sądowego ze śmiercią dziecka;
- 7) udział kuratora sądowego w wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny;
- 8) ciężkiej choroby kuratora sądowego;
- 9) śmierci lub ciężkiej chorobie osoby bliskiej kuratorowi sądowemu;
- 10) innych okoliczności, jeśli prezes sądu okręgowego uzna je za uzasadnione dla udzielenia pomocy.

3. Pomocy prawnej udziela się kuratorowi sądowemu w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5.

4. Do zawiadomienia prezesa sądu o okolicznościach uzasadniających objęcie kuratora sądowego pomocą psychologiczną są uprawnieni zainteresowany kurator sądowy lub jego przełożeni.

Art. 28b

Ważnym zagadnieniem wymagającym uregulowań ustawowych jest szeroko rozumiana kwestia poprawy warunków i bezpieczeństwa pracy kuratorów sądowych. W uzasadnieniu projektu autorzy wielokrotnie powołują się na opracowania Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości z 2016 roku, „Kurator sądowy- zawód szczególnego ryzyka. Bezpieczeństwo pracy kuratorów sądowych w świetle badania ankietowego” autorstwa dr Anny Janus-Dębskiej i Małgorzaty Gronkiewicz-Ostaszewskiej. W opracowaniu tym w rozdziale VIII- Możliwości poprawy bezpieczeństwa pracy kuratorów (strony 158-161) wśród zaproponowanych 17 opcji rozwiązań dotyczących poprawy bezpieczeństwa pracy, ankietowani kuratorzy i aplikanci najczęściej wybierali konieczność zapewnienia im ochrony prawnej 66,9% (1 679 osób), z czego wariant ten najczęściej wskazywało aż 73% kuratorów zawodowych i 54% kuratorów społecznych. Kolejnym z najbardziej pożądanym rozwiązaniem było dodatkowe ubezpieczenia zdrowia i życia kuratorów sądowych- 57,2%, tj. 1 436 osób (wskazanie przez 60,9% kuratorów zawodowych i 49,2% kuratorów społecznych).

Wymóg objęcia przedstawicieli określonych zawodów umową ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej nie jest przypadkiem odosobnionym. Dotyczy on między innymi komorników sądowych, organizatorów imprez masowych, rzeczoznawców majątkowych, pośredników nieruchomości, agentów ubezpieczeniowych, brokerów ubezpieczeniowych, radców prawnych, adwokatów, księgowych, notariuszy, architektów, inżynierów, lekarzy, biegłych rewidentów, rzeczników patentowych, detektywów, dysponentów jednostek ratownictwa medycznego, czy zakładów opieki zdrowotnej lub biur usług płatniczych. Ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej objęcie są zatem w znacznym stopniu przedstawiciele zawodów zaufania publicznego, do których zalicza się także kuratorów sądowych.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 28a.1. Kurator zawodowy podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2.

2. Wydatki związane z ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej ponosi Skarb Państwa.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy zawieraniu przez podmioty uprawnione umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, z uwzględnieniem kosztów udzielonej kuratorowi pomocy prawnej w postaci zastępstwa procesowego realizowanego przez profesjonalnego pełnomocnika, a także minimalną i maksymalną sumę ubezpieczenia, na którą umowa taka może zostać zawarta, podmioty uprawnione do zawierania umów ubezpieczenia oraz termin zawierania umów, mając na uwadze potrzebę zagwarantowania kuratorom zawodowym odpowiedniej opieki prawnej, oraz zaspokojenia ewentualnych roszczeń, a także sprawne wykonywanie czynności związanych z zawieraniem umowy ubezpieczenia.

Art. 30

Przyznawanie nagród kuratorom zawodowym powinno pozostawać w gestii prezesa sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego. Przede wszystkim zgodnie z przedstawioną przez Krajową Radę Kuratorów koncepcją to prezes sądu okręgowego jest pracodawcą kuratorów, a nadto dokonanie podziału przez prezesa sądu okręgowego pozwala na takie dokonanie przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi, aby możliwe było uśrednienie wysokości nagród w przeliczeniu na etat kuratora zawodowego. Przyznawanie nagród na poziomie sądów rejonowych skutkowałoby znacznymi dysproporcjami w tym zakresie. Należy uwzględnić, że przyznawane nagrody pochodzą w całości z oszczędności powstałych w części przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe zawodowych kuratorów sądowych, a zatem preferencyjne warunki w tym aspekcie dotyczyłyby większych sądów, gdzie prawdopodobieństwo powstania takich oszczędności jest zdecydowanie większe.

Postulujemy również obligatoryjność w zakresie stworzenia przez Ministra Sprawiedliwości funduszu nagród dla zawodowych kuratorów sądowych. Przepis w brzmieniu wskazanym przez projektodawcę funkcjonuje w ustawie o kuratorach sądowych od osiemnastu lat i dotychczas nie został zrealizowany. Jest zatem mało prawdopodobne, aby przy analogicznej regulacji doczekał się realizacji również w przyszłości.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 30. 1. Prezes sądu okręgowego po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego, może przyznać kuratorowi zawodowemu, kuratorowi, o którym mowa w art. 59 ust. 3, zastępcy kuratora okręgowego i kuratorowi okręgowemu, nagrodę za szczególne osiągnięcia w pracy.

2. Minister Sprawiedliwości tworzy w drodze rozporządzenia, dodatkowy fundusz nagród dla kuratorów zawodowych, z przeznaczeniem na nagrody specjalne za osiągnięcia w pracy, w wysokości do 1% planowanych wynagrodzeń kuratorów zawodowych.

Art. 34

W naszej ocenie brak jest uzasadnienia dla wprowadzenia tego rodzaju ograniczeń. O ile jest zrozumiałe wprowadzenie takich ograniczeń w przypadku osób, które łączą więzi pokrewieństwa, a pomiędzy którymi istnieje bezpośrednia podległość służbowa, o tyle sam fakt pracy małżonków lub innych osób wymienionych w art. 34 ust. 1 w tym samym zespole nie powoduje konfliktu interesów i nie należy go łączyć z nepotyzmem. Poza tym, wprowadzenie projektowanych rozwiązań, szczególnie w przypadku mniejszych jednostek, w których funkcjonuje tylko jeden zespół kuratorski, będzie wymagało dokonywania przesunięć kuratorów zawodowych pomiędzy sądami rejonowymi w tym samym okręgu sądowym. Będzie to tym samym miało znaczenie dla mobilności kuratora zawodowego, częstotliwości jego kontaktów z osobami poddanymi jego pieczy (dłuższy czas dojazdu sprawia, że kurator mniej czasu będzie mógł poświęcić na czynności merytoryczne). Dodatkowo, będzie to skutkowało wzrostem kosztów ponoszonych przez kuratora w związku z wykonywaniem obowiązków w terenie.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 34. 1. Między kuratorami zawodowymi nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jeżeli są małżonkami albo pozostają ze sobą we wspólnym pożyciu, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli.

Art. 37

W naszej ocenie konieczność rezygnacji z zatrudnienia w sytuacji nabycia obywatelstwa innego państwa jest formą nieuzasadnionej dyskryminacji (*vide* uzasadnienie zmian art. 5). Takie obostrzenia charakterystyczne są dla formacji mających dostęp do informacji tajnych, o istotnym znaczeniu dla polityki obronności państwa, czy też jego ważnych interesów ekonomicznych, co w przypadku kuratorów sądowych nie występuje.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 37. Stosunek pracy z kuratorem zawodowym wygasa w wypadkach określonych w Kodeksie pracy lub z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia dokonanego przez prezesa sądu okręgowego.

Art. 43

Niedookreślony charakter przesłanki rażącego i oczywistego naruszenia obowiązków pozostawia zbyt duży zakres uznaniowości. Nadto, norma jest określona w sposób szerszy i mniej korzystny niż ogólne uregulowania wynikające z art. 52 Kodeksu Pracy. Przede wszystkim nie ogranicza się tylko do ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków, ale także nie określa ram czasowych dla możliwości podjęcia przez pracodawcę decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy bez wypowiedzenia. Tym samym, pomimo że stosunek pracy z kuratorem zawodowym jest nawiązywany przez mianowanie, to proponowane rozwiązanie czyni go mniej stabilnym niż w przypadku zatrudnienia na umowę o pracę.

Dlatego też, w ocenie Krajowej Rady Kuratorów, przepis ten należy zmodyfikować poprzez wykreślenie rażącego i oczywistego naruszenia obowiązków służbowych jako obligatoryjnej przesłanki do rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 43. 1. Stosunek pracy z kuratorem zawodowym rozwiązuje się bez wypowiedzenia, z jego winy, w razie:

- 1) *prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub za umyślne przestępstwo skarbowe,*
 - 2) *prawomocnego orzeczenia środka karnego pozbawienia praw publicznych albo zakazu wykonywania zawodu;*
 - 3) *prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną wydalenia ze służby kuratorskiej;*
 - 4) *zawinionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku;*
2. *Rozwiązanie stosunku pracy z kuratorem bez wypowiedzenia może nastąpić także w razie jego nieobecności w pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż rok lub odosobnienia ze względu na chorobę zakaźną w okresie pobierania z tego tytułu zasiłku, a także w razie usprawiedliwionej nieobecności w pracy z innych przyczyn – po upływie okresów przewidzianych w art. 53 Kodeksu pracy.*

Art. 45

W art. 45 projektodawca podjął próbę kompleksowego uregulowania zasad przenoszenia kuratorów zawodowych pomiędzy zespołami, sądami w tym samym okręgu, a także delegowania kuratora sądowego w ramach tego samego okręgu. O ile w przypadku delegowania kuratora sądowego przewidziano rekompensatę finansową na zasadach określonych przepisami o dietach i innych należnościach z tytułu podróży służbowej na terenie kraju, o tyle w analogicznej sytuacji przeniesienie kuratora pomiędzy sądami takiego zwrotu kosztów nie przewidziano. Tymczasem należy podkreślić, że kuratorom sądowym w przeciwieństwie do sędziów nie przysługują żadne należności z tytułu zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do siedziby sądu i przeniesienie takie, za wyjątkiem sytuacji gdy nastąpiło ono na wniosek i za zgodą kuratora zawodowego, będzie skutkowało bardzo znacznym wzrostem kosztów związanych z wykonywaniem pracy. Należy bowiem wziąć pod uwagę, że kurator nie tylko dojeżdża do siedziby sądu, ale przede wszystkim pracuje w terenie.

Szczególnie bulwersujący jest jednak przepis, który pozwala Ministrowi Sprawiedliwości bezwarunkowo przenosić kuratora zawodowego pomiędzy okręgami. Nie zostały określone ani żadne kryteria takiego przeniesienia, ani też zasady na jakich ono następuje. Przy takiej konstrukcji przepisu możliwe jest przeniesienie z dnia na dzień kuratora zawodowego ze Szczecina do Krosna, bez uzyskania jego zgody i bez zagwarantowania mu zwrotu kosztów, które miałby ponieść w związku z koniecznością zmiany centrum życiowego (pomijając już kwestie rozłąki z rodziną, destabilizacji w relacjach rodzinnych, itp.). Wprowadzenie takich rozwiązań Krajowa Rada Kuratorów ocenia jako absolutnie niedopuszczalne i sprowadzające kuratora zawodowego do roli przedmiotu.

W ocenie Krajowej Rady Kuratorów przeniesienie kuratora zawodowego pomiędzy okręgami powinno następować tylko na jego wniosek i po uzyskaniu jego zgody. Prawo Ministra Sprawiedliwości do podejmowania niczym nieograniczonych decyzji w zakresie relokacji etatów kuratorów sądowych powinno być ograniczone tylko do etatów nieobsadzonych.

Przeniesienie kuratorów zawodowych w ramach okręgu, w każdym przypadku, powinno następować na podstawie decyzji prezesa sądu okręgowego, podjętej na wniosek kuratora okręgowego. Inicjatywa w tym zakresie powinna spoczywać na kuratorze okręgowym, który odpowiada za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w okręgu, zna specyfikę poszczególnych zespołów i obsługiwanego przez nie terenu, ich aktualną sytuację kadrową, co ma istotne znaczenie dla dokonania ewentualnych przesunięć czy delegowania.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 45. 1. *Jeżeli przemawia za tym wzgląd racjonalnego wykorzystania kadry kuratorskiej służby sądowej oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych zespołów, prezes okręgowego może przenieść kuratora zawodowego nawet bez jego zgody, w każdym czasie, do innego zespołu kuratorskiej służby sądowej w tym samym sądzie lub innego sądu rejonowego, w tej samej lub innej miejscowości w tym samym okręgu sądowym.*

2. *Przeniesienia kuratora zawodowego do innego okręgu sądu okręgowego, dokonuje Minister Sprawiedliwości na wniosek i za zgodą kuratora zawodowego.*

3. *Jeżeli jest to konieczne ze względu na szczególne potrzeby sądu, prezes sądu okręgowego może delegować kuratora zawodowego, nawet bez jego zgody, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy do innego sądu w innej miejscowości, w tym samym okręgu sądowym, zachowując dotychczasowe wynagrodzenie.*

4. *Kuratorowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1 i 3, przysługują świadczenia przewidziane w przepisach dotyczących diet i innych należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.*

5. *Przeniesienia lub delegowania, o których mowa w ust. 1 i 3, dokonuje się na wniosek kuratora okręgowego, a w ust. 2 po zasięgnięciu opinii kuratorów okręgowych z okręgów, pomiędzy którymi miałyby nastąpić przeniesienie. W razie konieczności prezes sądu okręgowego może również zasięgnąć opinii prezesa sądu rejonowego.*

6. *Delegowanie, o którym mowa w ust. 3, może być powtórzone nie wcześniej niż po upływie trzech lat od dnia jego zakończenia.*

7. *Niedopuszczalne jest przeniesienie lub delegowanie, o którym mowa w ust. 1 i 3, kobiety w ciąży, osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem w wieku do 15 lat, jedynego opiekuna dziecka do lat 18, a także osoby sprawującej opiekę nad osobą niepełnosprawną bez względu na jej wiek. Nie można także dokonać takiego delegowania w przypadku, gdy stoją temu na przeszkodzie szczególnie ważne względy osobiste lub rodzinne kuratora zawodowego.*

Art. 46

Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami, podział etatów kuratorskich miałyby być dokonywany z uwzględnieniem potrzeb kadrowych innych grup zawodowych. W tej sytuacji, istnieje zagrożenie, że wygaszanie etatów może następować z pominięciem faktycznych potrzeb kadrowych kuratorów sądowych, gdyż priorytetowo potraktowane zostaną potrzeby kadrowe innych grup zawodowych. Poza tym, racjonalne wykorzystanie kadr może następować tylko wówczas, gdy rzetelnej analizie podlegało będzie obciążenie pracą, przy uwzględnieniu wszystkich wykonywanych przez kuratorów sądowych czynności. Obecnie, sytuacja taka nie ma miejsca, a bardzo znaczna liczba czynności wykonywanych przez kuratorów sądowych w ramach zadań diagnostycznych- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych dla potrzeb sądu na wszystkich etapach postępowania, w ogóle nie jest wliczana do standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego. Raport z badań przeprowadzonych metodą „*miar czasochłonności zadań na stanowisku pracy*”, dotyczących obciążenia pracą i opracowania standardów pracy dla wszystkich grup zawodowych w sądownictwie, który został sporządzony w 2011 roku na zlecenie Ministerstwa Sprawiedliwości przez firmę zewnętrzną wykazał, że sporządzenie jednego wywiadu środowiskowego przez kuratora sądowego dla dorosłych trwa niewiele ponad 6 godzin, natomiast przez kuratora rodzinnego niespełna 10 godzin (opracowanie dotyczące zespołów kuratorskiej służby sądowej uwzględnione zostało w tomie XVI). Dlatego też, zdecydowanie sprzeciwiamy się przedstawionej przez projektodawcę propozycji.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 46. *W razie zwolnienia stanowiska kuratorskiego, prezes sądu okręgowego, w którego okręgu stanowisko zostało zwolnione, zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości, który mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr kuratorskiej służby sądowej oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych okręgów, przydziela stanowisko do danego albo innego okręgu.*

Art. 50a

W wykonywaniu orzeczeń sądów zawodowi kuratorzy sądowi wspomagani są przez kadrę społecznych kuratorów sądowych, którzy nie są związani z sądem umową o pracę, a swą działalność wykonują społecznie- uzyskując jedynie ryczałt z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku z prowadzeniem dozorów lub nadzorów. Udział kuratorów społecznych w wykonywaniu orzeczeń sądów jest ze wszech miar pożądana i wynikający wprost z Rekomendacji Nr R(92) 16 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich- Europejskie Reguły dotyczące sankcji i środków alternatywnych, przyjętych 19 października 1992 roku przez Komitet Ministrów Rady Europy (reguły 44-54). Zgodnie z normą wyrażoną regułą 53 przy wykonywaniu swoich obowiązków osoby prywatne będą ubezpieczone od następstw nieszczęśliwych wypadków, szkód spowodowanych przez osoby trzecie oraz odpowiedzialności cywilnej, a także należy im zwrot wydatków ponoszonych w związku z wykonywaniem obowiązków. O ile ta ostatnia kwestia została w wystarczającym stopniu uregulowana w przepisach ustawy, o tyle projektodawca całkowicie pominął kwestię ubezpieczenia społecznych kuratorów sądowych. Dlatego też, Krajowa Rada Kuratorów postuluje wprowadzenie przepisu, który uzupełniłby tę lukę. Należy podkreślić, iż uregulowanie to wpisuje się w propozycję rozwiązań wzmacniających bezpieczeństwo kuratorów sądowych w trakcie wykonywania obowiązków służbowych.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 50a.1. Kuratorzy społeczni w zakresie wykonywania swojej funkcji są ubezpieczeni od następstw nieszczęśliwych wypadków, szkód spowodowanych przez osoby trzecie oraz odpowiedzialności cywilnej.

2. Wydatki związane z ubezpieczeniem kuratorów społecznych, o którym mowa w ust. 1, ponosi Skarb Państwa.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy zawieraniu umowy ubezpieczenia kuratorów społecznych od następstw nieszczęśliwych wypadków, szkód spowodowanych przez osoby trzecie oraz odpowiedzialności cywilnej.

Art. 53

Propozycja zmiany art. 53 wynika z zaproponowanej przez Krajową Radę Kuratorów koncepcji uregulowania w zakresie sposobu wynagradzania zawodowych kuratorów sądowych (vide art. 23).

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 53.1. Prezes sądu rejonowego, na wniosek kierownika zespołu, ustala i przyznaje kuratorowi społecznemu miesięczny ryczałt z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanym przez niego nadzorem lub dozorem, płatny do dnia 20-go każdego miesiąca.

2. Ryczałt za sprawowanie jednego dozoru lub nadzoru wynosi od 1% do 3% przeciętnego wynagrodzenia.

3. Podstawę obliczenia stawek ryczałtowych stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 ogłoszenie w „Monitorze Polskim” pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 i 2245), z zastrzeżeniem art. 23 ust. 2. niniejszej ustawy.

4. Za przeprowadzenie wywiadu w postępowaniu wykonawczym w sprawie nieobjętej dozorem lub nadzorem prezes sądu rejonowego przyznaje kuratorowi społecznemu ryczałt z tytułu zwrotu kosztów w wysokości 2% przeciętnego wynagrodzenia.

Art. 56

W przepisach art. 56 kilkakrotnie pojawia się niedookreślone i niemierzalne pojęcie „efektywności”. Dla jego ujęcia nie zostały opracowane ani obiektywne mierniki, ani narzędzia pozwalające na dokonanie jego obiektywnej oceny. Dlatego też, ewentualna ocena byłaby dokonywana wyłącznie w oparciu o indywidualne przekonania, jednostkowe poglądy i subiektywne oczekiwania osób, które za ocenę takiego kryterium byłyby odpowiedzialne. W sposób oczywisty mogłoby to prowadzić do nadużyć, czy stosowania odmiennych standardów oceny wobec różnych kuratorów zawodowych, nawet przez tego samego przełożonego. Dlatego też, w ocenie Krajowej Rady Kuratorów ocena efektywności nie powinna być dokonywana.

Nadzór nad działalnością kuratorów sądowych w okręgu sądowym powinien pozostawać w gestii prezesa sądu okręgowego i co oczywiste kuratora okręgowego, który jak należy po raz kolejny przypomnieć, odpowiada za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w okręgu i w zamyśle projektodawcy ma być osobą mianowaną na to stanowisko przez Ministra Sprawiedliwości, który również posiada kompetencje, aby go z tego stanowiska odwołać.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 56. 1. Kuratorską służbę sądową na obszarze właściwości sądu okręgowego stanowią zawodowi kuratorzy sądowi i kuratorzy społeczni, którzy wykonują czynności na obszarze właściwości sądu rejonowego.

2. Nadzór nad działalnością zespołu kuratorskiej służby sądowej sprawuje kierownik zespołu, w szczególności:

1) kontroluje obciążenie, w tym terminowość i prawidłowość wykonania zadań oraz obowiązków, a także wydaje w tym zakresie stosowne zarządzenia;

2) kontroluje teczkę spraw prowadzonych przez kuratorów sądowych.

3. Nadzór nad działalnością kuratorów sądowych sprawuje kurator okręgowy, w szczególności:

1) bada prawidłowość podejmowanych przez kuratorów sądowych czynności oraz stopień obciążenia wykonywanymi zadaniami;

- 2) przeprowadza wizytację i lustrację zespołów kuratorskich;
 - 3) kontroluje wykonywanie obowiązków nadzorczych przez kierowników zespołów i wydaje w tym zakresie stosowne zarządzenia;
 - 4) kontroluje i ocenia pracę kuratorów sądowych i aplikantów kuratorskich.
4. Nadzór administracyjny nad działalnością kuratorów sądowych na obszarze właściwości sądu okręgowego i sądu rejonowego sprawuje odpowiednio prezes sądu okręgowego i kurator okręgowy.
5. Osoby sprawujące nadzór nad działalnością kuratorów sądowych mają prawo wglądu w czynności kuratorów sądowych, w szczególności zapoznania się z dokumentacją dotyczącą wykonywania ich obowiązków służbowych, mogą żądać wyjaśnień oraz usunięcia stwierdzonych uchybień.
6. Zwierzchni nadzór nad działalnością kuratorów sądowych sprawuje Minister Sprawiedliwości, w ramach którego, o ile uzna to za konieczne dla prawidłowego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej, może korzystać z uprawnień, o których mowa w ust. 5, a nadto odwołać kierownika zespołu, kierownika ośrodka kuratorskiego, kuratora okręgowego i zastępcę kuratora okręgowego.
7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb sprawowania nadzoru nad działalnością kuratorów sądowych, sposób dokumentowania czynności nadzorczych i sporządzania informacji statystycznej i rocznej, o której mowa w art. 58 ust. 2 pkt 4 oraz koordynowania i organizacji pracy zespołów kuratorskich, mając na uwadze zapewnienie sprawności i skuteczności nadzoru, zapewnienie prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych oraz zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań przez kuratorów sądowych.

Art. 57

Projektodawca przyjął rozwiązanie, w myśl którego Minister Sprawiedliwości powoływał będzie kuratora okręgowego. Przypomnieć należy, iż obecnie kuratora okręgowego powołuje prezes sądu okręgowego spośród kandydatów wyłonionych przez okręgowe zgromadzenie kuratorów. Tym samym, jedno z ogniw samorządu kuratorskiego odgrywa w tym zakresie bardzo znaczącą rolę. Przedstawiona przez Ministerstwo Sprawiedliwości propozycja całkowicie eliminuje samorząd kuratorski z udziału w powołaniu kuratora okręgowego, co wydaje się błędem, gdyż będzie on odpowiadał właśnie za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w danym okręgu sądowym. Nadto, zakłada się możliwość powołania kuratora okręgowego spoza okręgu, za funkcjonowanie którego będzie on odpowiadał co także jest rozwiązaniem mało trafnym.

W przedstawionym projekcie znacząco umniejszona została rola okręgowego zgromadzenia kuratorów. Zdaniem Krajowej Rady Kuratorów w sytuacji, gdy powołania kuratora okręgowego dokonuje Minister Sprawiedliwości, okręgowemu zgromadzeniu kuratorów powinno przynajmniej przysługiwać prawo do wyrażenia opinii o kandydacie na kuratora okręgowego. Podobnie jak prezesowi sądu okręgowego. Opinia taka nie będzie dla Ministra Sprawiedliwości w najmniejszym stopniu wiążącą, pozwoli mu natomiast na uwzględnienie pełnego kontekstu i wszystkich czynników związanych z podejmowaną decyzją kadrową.

Uważamy, że powoływanie kuratora okręgowego spoza grona kuratorów zawodowych zatrudnionych w danym okręgu sądowym nie niesie za sobą żadnych korzyści. Wręcz przeciwnie, odpowiedzialność za funkcjonowanie kadry kuratorskiej okręgu i kompetencje do zarządzania nią zostaną powierzone osobie, która najprawdopodobniej ani nie będzie znała specyfiki tego okręgu, ani też orientowała się w jego realiach. W tych okolicznościach za kwestię drugoplanową uznać należy także znaczne koszty, z którymi wiązało będzie się przeniesienie tej osoby do innego okręgu sądowego. Przedstawiona propozycja może wzbudzać także zdziwienie, gdyż wydaje się mało prawdopodobnym, aby w jakimkolwiek okręgu sądowym nie znalazła się choć jedna osoba, która spełniałaby kryteria formalne i oczekiwania Ministra Sprawiedliwości co do możliwości powierzenia jej funkcji kuratora okręgowego.

Zdaniem Krajowej Rady Kuratorów osoba pełniąca funkcję kuratora okręgowego powinna posiadać stopień nie mniej niż kuratora specjalisty, szczególnie w kontekście propozycji wprowadzenia czwartego stopnia awansowego, a także legitymować się najmniej siedmioletnim stażem pracy. Posiadanie stopnia starszego kuratora zawodowego, zwłaszcza w kontekście doświadczenia zawodowego, a także faktu powoływania kuratora okręgowego przez Ministra Sprawiedliwości, zdaje się nie być niewystarczające dla rangi pełnionej funkcji.

Stąd proponujemy wzięcie pod uwagę wszystkich przedstawionych elementów i modyfikację przepisów art. 57 z ich uwzględnieniem.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

- Art. 57.** 1. Kuratora okręgowego powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwości spośród kuratorów zawodowych okręgu, w którym pełni on służbę.
2. Powołanie kuratora okręgowego następuje po zasięgnięciu opinii okręgowego zgromadzenia kuratorów i prezesa sądu okręgowego, w którego okręgu kurator zawodowy pełni służbę, na 4-letnią kadencję.
3. Kurator okręgowy może być powołany na kolejne kadencje.
4. Minister Sprawiedliwości, na wniosek prezesa sądu okręgowego lub kuratora okręgowego, może powołać zastępcę kuratora okręgowego na 4-letnią kadencję, a jeżeli uzna to za konieczne, 2 zastępców kuratora okręgowego.
5. Do zastępcy kuratora okręgowego stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 i 3.
6. Kuratorem okręgowym i jego zastępcą może być ten, kto:
- 1) posiada co najmniej 7-letni staż pracy kuratorskiej;
 - 2) posiada stopień kuratora specjalisty.
7. Minister Sprawiedliwości może odwołać kuratora okręgowego oraz jego zastępcę przed upływem kadencji, po zasięgnięciu opinii prezesa sądu okręgowego i okręgowego zgromadzenia kuratorów. Odwołanie może nastąpić również na wniosek prezesa sądu okręgowego.
8. Minister Sprawiedliwości odwołuje kuratora okręgowego lub zastępcę kuratora okręgowego, jeżeli zrzekł się on pełnionej funkcji, bez zasięgania opinii, o których mowa w ust. 7.
9. Kurator okręgowy i jego zastępca mają prawo do wynagrodzenia zasadniczego odpowiedniego do rangi stopnia służbowego i pełnionych funkcji oraz prawo do dodatku za wieloletnią pracę.
10. Prezes sądu okręgowego określa kuratorowi okręgowemu oraz zastępcy kuratora okręgowego wysokość dodatku funkcyjnego, o którym mowa w art. 23 ust. 2.
11. Kuratorowi okręgowemu ze względu na charakter pracy i zakres wykonywanych zadań, oraz zastępcy kuratora okręgowego prezes sądu okręgowego może przyznać, dodatek specjalny w kwocie nieprzekraczającej 40% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wieloletnią pracę. Dodatek przyznaje się na czas określony.
12. Kurator okręgowy i jego zastępca mają prawo do zwrotu kosztów codziennych dojazdów do siedziby sądu okręgowego, w którym pełnią swe funkcje, w wysokości nie wyższej niż równowartość przejazdu środkami komunikacji kolejowej lub innym środkiem komunikacji publicznej, z uwzględnieniem przysługującej im ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu ulga ta przysługuje, jeśli zamieszkują w innej miejscowości niż miejscowość będąca siedzibą sądu okręgowego, w którym pełnią swe funkcje.

Art. 58

Przepis zakłada, że kurator okręgowy odpowiada przed Ministrem Sprawiedliwości i prezesem sądu okręgowego za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w okręgu. Całkowicie nielogiczne jest zatem, aby jednocześnie wypełniał polecenia prezesa sądu rejonowego, co w praktyce spowodowałoby, iż jego status nie różniłby się niemal niczym od statusu kierownika zespołu. Krajowa Rada Kuratorów zdecydowanie sprzeciwia się takiemu rozwiązaniu. Jeśli kurator okręgowy ma być odpowiadać za funkcjonowanie kadry kuratorskiej w okręgu, ujednoclić zasady jej funkcjonowania na poziomie okręgu, zarówno w odniesieniu do zagadnień merytorycznych, jak i technicznych, to nie może on być zależny od indywidualnych koncepcji poszczególnych prezesów sądów rejonowych. W przedstawionej koncepcji to prezesi sądów rejonowych zarządzaliby kuratorami sądowymi, mogąc kształtować odrębne praktyki w każdym z sądów rejonowych.

Przedstawiona propozycja została przepisowi została zmodyfikowana z uwzględnieniem powyżej wymienionych zastrzeżeń.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

- Art. 58.** 1. Kurator okręgowy odpowiada przed Ministrem Sprawiedliwości i prezesem sądu okręgowego za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w okręgu.
2. Do zakresu działania kuratora okręgowego w szczególności należy:
- 1) wykonywanie działań niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w okręgu, w tym dbałość o równomierne obciążenie pracą kuratorów w ramach poszczególnych zespołów kuratorskiej służby sądowej oraz między poszczególnymi zespołami tej służby w okręgu;
 - 2) koordynowanie działalności kuratorów sądowych w okręgu;
 - 3) reprezentowanie kuratorskiej służby sądowej na zewnątrz;

- 4) sporządzanie informacji statystycznych dotyczących kuratorskiej służby sądowej w okręgu wraz z informacją o rozłożeniu obciążenia pracą w poszczególnych sądach;
 - 5) zgłaszanie dyrektorowi sądu rejonowego na etapie opracowywania planu finansowego sądu rejonowego, w terminach określonych w odrębnych przepisach, wniosków w zakresie potrzeb finansowych na zabezpieczenie prawidłowego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w okręgu;
 - 6) przygotowanie planu etatów kuratorskich i obsługi administracyjnej w okręgu oraz projektu rozdziału etatów pomiędzy poszczególne jednostki;
 - 7) w przypadkach wskazanych w ustawie występowanie z wnioskami lub opiniowanie;
 - 8) organizowanie szkoleń kuratorów zawodowych w okręgu;
 - 9) nadzór nad udzielaniem pomocy postpenitencjarnej;
 - 10) określanie szczegółowych zakresów obowiązków zastępcy kuratora okręgowego oraz kierowników zespołów kuratorskiej służby sądowej;
 - 11) rozpoznawanie skarg i wniosków dotyczących działalności kuratorów sądowych w okręgu;
 - 12) przeprowadzanie wizytacji i lustracji zespołów kuratorskich;
 - 13) kontrola i ocena pracy kuratorów sądowych i aplikantów kuratorskich;
 - 14) wykonywanie innych czynności zleconych przez Ministra Sprawiedliwości lub prezesa sądu okręgowego.
3. Dokonanie wizytacji i lustracji kurator okręgowy może zlecić kuratorowi delegowanemu do sądu okręgowego na podstawie art. 59 ust. 3, z tym że czynności te nie mogą dotyczyć zespołu, z którego nastąpiło delegowanie; kontrolę i ocenę aplikanta kurator okręgowy może zlecić kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej.
4. Informacje, o których mowa w ust. 2 pkt. 4 kurator okręgowy przedstawia prezesowi sądu okręgowego w okresach półrocznych, odpowiednio nie później niż do końca lipca bieżącego roku i stycznia każdego roku. Prezes sądu okręgowego przedstawia zbiorczą informację wraz ze swoją oceną działalności kuratorskiej służby sądowej w okręgu Ministrowi Sprawiedliwości w terminie nie później niż do końca lutego każdego roku.

Art. 61

Projektowany przepis art. 61 ponownie odziera kuratora okręgowego z kompetencji, które posiada obecnie. W ocenie Krajowej Rady Kuratorów uzasadnionym jest, aby na wniosek kuratora okręgowego, kierownika zespołu powoływał i odwoływał prezes sądu okręgowego, tak jak odbywa się to obecnie. Jest to zresztą spójne ze przedstawioną przez nad koncepcją, w myśl której to właśnie prezes sądu okręgowego jest pracodawcą kuratorów zawodowych. Prezes sądu rejonowego powinien zachować uprawnienia do wyrażenia w tym zakresie opinii, zwłaszcza że jest on osobą, z którą kierownik zespołu będzie na bieżąco współpracował.

Krajowa Rada Kuratorów postuluje też, aby kadencja kierownika zespołu została zrównana z kadencją kuratora okręgowego i trwała cztery lata, co będzie korelowało także z częstotliwością ocen okresowych, które przeprowadzane są co dwa lata.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 61.1. Kierownika zespołu powołuje i odwołuje prezes sądu okręgowego na wniosek kuratora okręgowego, po zasięgnięciu opinii prezesa sądu rejonowego.

2. Na stanowisko kierownika zespołu może być powołana osoba, która posiada:

- 1) co najmniej 5-letni staż kuratora zawodowego;
- 2) co najmniej stopień starszego kuratora zawodowego.

Art. 63

W projektowanym art. 63 pominięty został obowiązek poinformowania kuratora okręgowego o nieobecności kierownika zespołu i wykonywaniu zastępstwa za niego przez wyznaczonego kuratora. Jest to całkowicie niespójne z innymi przepisami, w myśl których odpowiada on za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w okręgu, a także koordynuje działalność kuratorów sądowych w okręgu, do których kierownik zespołu i zastępujący go kurator także się zaliczają.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 63. *Kierownika zespołu, w razie jego nieobecności, zastępuje wyznaczony przez niego kurator zawodowy, o czym kierownik zespołu informuje kuratora okręgowego i prezesa sądu rejonowego.*

Art. 64

Uregulowania ustawy ustrojowej powinny wystrzegać się formułowania przepisów o charakterze nieostrym i niejednoznacznym, gdzie nie wiadomo, jaki charakter miałyby mieć zlecane czynności. Dlatego też w odniesieniu do poleceń wydawanych kierownikowi przez prezesa sądu okręgowego, kuratora okręgowego i prezesa sądu rejonowego powinno znaleźć się zastrzeżenie, że polecenia te mieszczą się w obrębie przepisów regulujących pracę kuratorów sądowych.

Pojęcie „wyników” nie zostało zdefiniowane i w związku z tym istniałaby trudność określenia o jakich wskaźnikach, czy okolicznościach kierownik miałby informować. Podkreślić należy, iż dotychczas nie zostały zdefiniowane i opracowane żadne narzędzia, które w sposób zobiektywizowany pozwalałyby na dokonanie takiej oceny, czy to w odniesieniu do poszczególnych kategorii spraw wykonywanych przez kuratorów zawodowych, czy to w zakresie mierzalności podejmowanych w nich czynności. Brak jest też powodów dla których informacja taka miałaby trafiać do kuratora okręgowego za pośrednictwem prezesa sądu rejonowego.

Poza nadzorowaniem obsługi biurowej zespołu, kierownik powinien mieć także kompetencje do nadzorowania pracy sekretariatu zespołu jako takiego, gdyż zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami miałby on być podstawową formą zabezpieczenia obsługi biurowej zespołu.

Korekty wymaga przepis dotyczący obciążenia kierownika zespołu obowiązkami kuratora zawodowego. W przedstawionym projekcie na kierownika zespołu zostały nałożone kolejne, absorbujące zadania, a już obecnie kierownicy zespołów napotykają na trudności w odpowiedzialnym łączeniu zadań wynikających z zarządzania zespołem i pracą w terenie. Jeśli zadania w obydwu tych kategoriach mają być przez kierowników realizowane w sposób realny i kompetentny, ich obciążenie pracą w terenie powinno zamykać się w granicach od 15 do 25% obciążenia pracą kuratora zawodowego, w zależności od wielkości zespołu którym kierują.

W propozycji przedstawionej przez Krajową Radę Kuratorów dodatek służbowy dla kierowników został określony w stałej wysokości 15 % wynagrodzenia zasadniczego, stąd konsekwencją proponowanej zmiany jest wykreślenie ust. 4 (*vide art. 23*).

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 64. 1. *Do obowiązków kierownika zespołu należy podejmowanie działań niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w zakresie działań zespołu, w tym:*

- 1) *koordynowanie i nadzorowanie pracy kuratorów zespołu, w szczególności poprzez:*
 - a) *analizę obciążenia pracą i dbałość o równomierne obciążenie nią kuratorów zawodowych,*
 - b) *organizowanie współpracy kuratorów zawodowych z organami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym,*
 - c) *wydawanie poleceń dotyczących organizacji pracy kuratorów zawodowych w zespole,*
- 2) *dokonywanie przydziału terenów pracy poszczególnym kuratorom;*
- 3) *zgłaszanie kuratorowi okręgowemu, na etapie opracowywania projektu planu finansowego i planu finansowego sądu rejonowego, w terminach określonych w odrębnych przepisach, wniosków w zakresie potrzeb finansowych na zabezpieczenie prawidłowego funkcjonowania zespołu kuratorskiej służby sądowej;*
- 4) *przedstawianie wniosków i opinii dotyczących awansowania kuratorów zawodowych zatrudnionych w zespole;*
- 5) *określanie zakresu obowiązków kuratorów zawodowych zespołu;*
- 6) *organizowanie działalności kuratorów społecznych;*
- 7) *przedstawianie prezesowi sądu rejonowego wniosków o powołanie i odwołanie kuratorów społecznych;*
- 8) *przeprowadzanie szkoleń kuratorów społecznych;*
- 9) *zatwierdzanie wniosków dotyczących ryczałtów kuratorów sądowych;*
- 10) *wykonywanie czynności zleconych przez prezesa sądu okręgowego, prezesa sądu rejonowego i kuratora okręgowego;*
- 11) *wyznaczanie patronów dla aplikantów kuratorskich;*
- 12) *sporządzanie sprawozdań o działalności zespołu;*

- 13) sporządzanie informacji o obciążeniu i wynikach pracy kuratorów zawodowych;
 - 14) nadzorowanie obsługi biurowej zespołu;
 - 15) reprezentowanie zespołu na zewnątrz;
 - 16) nadzorowanie wykonywania obowiązków kuratorów w zakresie pomocy postpenitencjarnej.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 13 kierownik zespołu przedstawia kuratorowi okręgowemu nie później niż do 10 dnia kolejnego miesiąca.
3. Kierownik zespołu wykonuje obowiązki kuratora w wymiarze umożliwiającym należyte wykonywanie zadań, o których mowa w ust. 1, nie mniejszym niż 25% przeciętnego obciążenia przypadającego na członka zespołu, a w przypadku zespołu liczącego co najmniej 10 osób nie mniejszym niż 15 % tego obciążenia.

Art. 65

Projektowany przepis wprowadza nową regulację, która w założeniu ustawodawcy ma stanowić odpowiednik „wytyku” sędziowskiego będącego instrumentem pozwalającym na ingerencję w sferę orzeczniczą. Należy przy tym podkreślić, że możliwość sformułowania „wytyku” pozostaje w kompetencjach Sądu Najwyższego i dotyczy orzeczeń wydanych z rażącym naruszeniem przepisów prawa. Dlatego też, podstawy wprowadzenie regulacji analogicznej do *quasi* „wytyku” w odniesieniu do kuratorów zawodowych są całkowicie niezrozumiałe, w szczególności gdy kuratorzy zawodowi podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej. Proponowana regulacja zakłada, że kierownik mógłby zwrócić kuratorowi zawodowemu uwagę na piśmie w przypadku jakichkolwiek okoliczności, które uznałby za uchybienie. Podkreślić przy tym należy, iż nie zostały choćby ramowo określone przesłanki do uznania jakie działania lub okoliczności pozwalałyby na zakwalifikowanie ich do kategorii uchybień. Zatem zależałyby one tylko od arbitralnej oceny kierownika zespołu. Nadto, zaproponowana konstrukcja zwrócenie uwagi na piśmie daje możliwość stworzenia deliktu dyscyplinarnego nawet w przypadku zdarzeń, zachowań lub okoliczności, które zasadniczo waloru takiego deliktu w sobie nie zawierają. Tym samym uważamy, że proponowane rozwiązania są nieadekwatne w przypadku czynności wykonywanych przez zawodowych kuratorów sądowych, a nadto nacechowane nadmiernym i niczym nieuzasadnionym rygoryzmem, dlatego wyrażamy sprzeciw wobec ich wprowadzenia.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Wykreślić

Art. 66

Praktyka i pragmatyka funkcjonowania zespołów kuratorskich wskazują, że nie mogą one funkcjonować bez sekretariatu i obsługi biurowej, a stworzenie takiego sekretariatu powinno być obligatoryjne. Dlatego też za nieuzasadnione uznać należy wprowadzanie dodatkowych kryteriów i okoliczności, które mogłyby stanowić uzasadnienie dla ich nieutworzenia. Zapewnienie właściwej obsługi biurowej zespołom kuratorskim jest uzasadnione interesem społecznym i dbałością o kształtowanie pozytywnego wizerunku wymiaru sprawiedliwości, gdyż kuratorzy zawodowi będąc w mniejszym stopniu obciążeni obowiązkami biurowymi, w szerszym zakresie mogli będą pochylić się nad kwestiami merytorycznymi,

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

- Art. 66. 1.** *Obsługę biurową zespołów wykonują sekretariaty.*
- 2.** *Prezes sądu rejonowego powołuje sekretariat zespołu, którego obsadę zapewnia spośród urzędników lub pracowników sądowych.*

Art. 70

Obowiązkiem zawodowych kuratorów sądowych jest stałe podnoszenie kwalifikacji, w szczególności poprzez udział w szkoleniach podnoszących ich kompetencje zawodowe. Ponieważ kuratorzy zawodowi są jedną z grup funkcjonujących w sądownictwie, a tym samym wymiarze sprawiedliwości, stąd oczywistym jest ich udział w szkoleniach organizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Krajowa Rada Kuratorów jako reprezentant kuratorów sądowych, a zarazem naczelny organ samorządu kuratorskiego, inicjuje działania mające na celu stworzenie warunków dla podnoszenia

kwalfikacji przez kuratorów zawodowych, stąd za uzasadnione uznajemy poszerzenie katalogi zadań Krajowej Rady Kuratorów o te dotyczące współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 70. 1. Do zadań Krajowej Rady Kuratorów w szczególności należy:

- 1) uchwalanie kodeksu etyki kuratora sądowego;
 - 2) podejmowanie działań umożliwiających kuratorom zawodowym podnoszenie kwalifikacji zawodowych i poziomu wykonywanej przez nich pracy;
 - 3) opiniowanie aktów prawnych dotyczących kuratorów sądowych oraz występowanie z inicjatywą opracowania aktów prawnych dotyczących kuratorów sądowych i kurateli sądowej;
 - 4) występowanie do Ministra Sprawiedliwości lub innych organów państwowych z wnioskami dotyczącymi warunków pracy i płacy grupy zawodowej kuratorów sądowych;
 - 5) inicjowanie badań naukowych nad funkcjonowaniem kurateli sądowej;
 - 6) dokonywanie okresowej oceny sądowej kadry kuratorskiej i liczby wykonywanych nadzorów i dozorów oraz przedstawianie wniosków w tym zakresie Ministrowi Sprawiedliwości;
 - 7) coroczna ocena działalności prezydium Krajowej Rady Kuratorów;
 - 8) uchwalenie regulaminu pracy Krajowej Rady Kuratorów;
 - 9) współpraca z organizacjami kuratorów sądowych innych krajów.;
 - 10) Udział w tworzeniu programów szkolenia wstępnego i szkoleń ustawicznych kuratorów zawodowych;
 - 11) Wskazywanie kandydatów na członków Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury;
 - 12) Rekomendowanie spośród kuratorów zawodowych kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury mających prowadzić szkolenia aplikantów kuratorskich i kuratorów zawodowych.
2. Krajowa Rada Kuratorów przy realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 5 i 6, uzgadnia swoje działania z Ministrem Sprawiedliwości.
3. Posiedzenia Krajowej Rady Kuratorów odbywają się co najmniej raz w roku. Warunki lokalowe do odbycia posiedzeń zapewnia Minister Sprawiedliwości.

Art. 71

W konsekwencji wcześniejszych propozycji dotyczących zasad i trybu powoływania kuratora okręgowego przez Ministra Sprawiedliwości postulujemy usunięcie przepisów art. 71 ust. 3 i 4 (vide uzasadnienie do propozycji przedstawionej w art. 57 projektowanej regulacji).

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

- Art. 71. 1.** Członkami okręgowego zgromadzenia kuratorów są kuratorzy zawodowi zatrudnieni w sądach rejonowych na obszarze okręgu.
2. Przewodniczącym okręgowego zgromadzenia kuratorów jest kurator okręgowy, a w razie jego nieobecności zastępca kuratora okręgowego.
3. W okręgach sądowych, w których powołano dwóch zastępców kuratora okręgowego, pod nieobecność kuratora okręgowego okręgowemu zgromadzeniu kuratorów przewodniczy zastępca kuratora okręgowego starszy służbą.
4. W razie nieobecności kuratora okręgowego i zastępcy kuratora okręgowego zgromadzeniu kuratorów przewodniczy kurator zawodowy najstarszy służbą spośród obecnych.

Art. 75

Zgodnie z wcześniej przedstawionymi propozycjami katalog zadań okręgowego zgromadzenia kuratorów uzupełniony został o wyrażenie opinii o kandydacie na kuratora okręgowego i zastępcę kuratora okręgowego, a także wyrażenie opinii w przedmiocie odwołania osób pełniących tę funkcję (przepis powiązany z art. 57 przedstawionym w propozycji Krajowej Rady Kuratorów i przedstawionym do niego uzasadnieniem).

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 75. Do zadań okręgowego zgromadzenia kuratorów należy:

- 1) zgłaszanie kandydata na członka komisji egzaminacyjnej, o której mowa w art. 86 ust. 1;

- 2) wysłuchanie informacji kuratora okręgowego o działalności kuratorskiej służby sądowej i wyrażenie opinii w tym zakresie;
- 3) wyrażenie opinii w sprawach osobowych kuratorów zawodowych, przedstawionych przez kuratora okręgowego;
- 4) występowanie do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie niezbędnych działań dotyczących funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej.
- 5) wyrażanie opinii na temat kandydata na stanowisko kuratora okręgowego lub zastępcy kuratora okręgowego
- 6) wyrażanie opinii w zakresie odwołania kuratora okręgowego lub zastępcy kuratora okręgowego.

Art. 78

Za organizację konkursu na nabór kandydatów na aplikację kuratorską powinien być kurator okręgowy, który czynności te wykonywałby na polecenie prezesa sądu okręgowego. Rozwiązanie takie jest racjonalne, gdyż kurator okręgowy jako praktyk jest szczególnie predysponowany do przygotowania pytań dostosowanych do wymogów ustawowych w zakresie wykształcenia- nie tylko prawniczego, a także wiedzy ogólnej, predyspozycji osobowościowych i zdolności komunikacyjnych kandydatów na stanowisko aplikanta kuratorskiego. W pozostałej części, wszystkie kompetencje i tak pozostawałyby w gestii prezesa sądu okręgowego, w szczególności powoływałby on komisję konkursową.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 78. 1. Kurator okręgowy na polecenie prezesa sądu okręgowego organizuje w drodze konkursu, nabór kandydatów na aplikację kuratorską.

2. Prezes sądu okręgowego informuje o konkursie przez umieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej sądu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

3. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez prezesa sądu okręgowego.

4. Konkurs ma na celu sprawdzenie wiedzy, umiejętności, predyspozycji oraz zdolności ogólnych kandydatów, niezbędnych do wykonywania obowiązków kuratora zawodowego.

5. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursu na aplikację kuratorską, w szczególności skład komisji konkursowych oraz sposób i tryb ich działania, etapy i przebieg konkursu, a także zakres i sposób udostępniania informacji kandydatowi, mając na uwadze właściwy dobór kadry służby kuratorskiej.

Art. 79

Krajowa Rada Kuratorów konsekwentnie stoi na stanowisku, że odpowiadając za funkcjonowanie kadry kuratorskiej w okręgu, kurator okręgowy powinien zostać wyposażony w realne narzędzia także w zakresie doboru tej kadry. Dlatego też, w naszej ocenie zatrudnienie aplikanta kuratorskiego powinno następować na wniosek kuratora okręgowego, a nadto kurator okręgowy powinien mieć możliwość wnioskowania do prezesa sądu okręgowego o skrócenie aplikacji. Niezależnie od tego prezes sądu okręgowego miałby i tak możliwość podjęcia decyzji o jej skróceniu, tylko po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego. Tak samo uregulowana zostałaby kwestia rozwiązania umowy o pracę z aplikantem kuratorskim, jeśli jej dotychczasowy przebieg wskazywałby na brak przydatności aplikanta do wykonywania zawodu kuratora sądowego.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 79. 1. Prezes sądu okręgowego, na wniosek kuratora okręgowego, zatrudnia aplikanta kuratorskiego na podstawie umowy o pracę, zawartej na czas określony, uwzględniając możliwość jej rozwiązania przed upływem terminu.

2. W uzasadnionych wypadkach prezes sądu okręgowego, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego, może skrócić aplikację kuratorską do 9 miesięcy, jeżeli aplikant został w tym okresie należycie przygotowany do egzaminu kuratorskiego, uzyskując pozytywną ocenę z przebiegu aplikacji.

3. Czas trwania aplikacji może zostać przedłużony na wniosek aplikanta na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy, jeżeli aplikant nie przystąpił do egzaminu lub nie zdał go w pierwszym terminie.

4. W uzasadnionych wypadkach prezes sądu okręgowego, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego, może także rozwiązać umowę z aplikantem kuratorskim w terminie wcześniejszym, jeżeli przebieg aplikacji wskazuje nieprzydatność aplikanta do kuratorskiej służby sądowej

Art. 82

Krajowa Rada Kuratorów dostrzega potrzebę ujednoczenia zasad przygotowania aplikantów kuratorskich do wykonywania obowiązków kuratora zawodowego. Względy merytoryczne, w tym dotyczące właściwego dobru treści programowych i dbałości o wysoki poziom szkolenia, jak również organizacyjne i ekonomiczne wskazują, że szkolenie i przygotowanie do zawodu kuratora sądowego mogłoby być organizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 82.1. Aplikacja kuratorska ma na celu:

- 1) teoretyczne oraz praktyczne przygotowanie aplikanta do wykonywania zadań kuratora sądowego*
- 2) praktyczne zapoznanie aplikanta z organizacją i działalnością sądu, zakładów dla nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych i leczniczo-terapeutycznych oraz zakładów penitencjarnych,*
- 3) sprawdzenie przydatności aplikanta do wykonywania zawodu kuratora.*
- 2. Aplikacja kuratorska przebiega według programu opracowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury we współpracy z Krajową Radą Kuratorów.*
- 3. Szkolenie teoretyczne odbywa się w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.*
- 4. Praktyczne przygotowanie aplikanta do wykonywania zawodu odbywa się we właściwym sądzie rejonowym i okręgowym.*
- 5. Aplikant kuratorski pozostaje pod patronatem kuratora zawodowego wyznaczonego przez kierownika zespołu kuratorskiego.*
- 6. Patron aplikanta kuratorskiego :*
 - 1) realizuje program aplikacji,*
 - 2) nadzoruje pracę aplikanta,*
 - 3) opiniuje aplikanta.*
- 6. Nadzór merytoryczny nad aplikacją kuratorską sprawuje Minister Sprawiedliwości za pośrednictwem Prezesa Sądu Okręgowego i Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.*
- 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki organizacji i trybu odbywania aplikacji kuratorskiej, harmonogram zajęć praktycznych i teoretycznych, zakres programowy aplikacji kuratorskiej oraz wzór dokumentu potwierdzającego odbycie aplikacji kuratorskiej, mając na względzie konieczność zapewnienia odpowiednio wysokiego poziomu przygotowania do wykonywania czynności na stanowisku kuratora zawodowego.*

Art. 87

Nie budzi wątpliwości, że przewodniczącym komisji powoływanej do przeprowadzenia egzaminu kuratorskiego powinien być prezes sądu okręgowego lub wyznaczony przez niego wiceprezes. Ponieważ jest to jednak egzamin zawodowy to obligatoryjnymi członkami komisji powinni być kurator okręgowy i członek komisji egzaminacyjnej- kurator zawodowy wybrany przez okręgowe zgromadzenie kuratorów. Powołanie kolejnego członka komisji powinno zależeć od uznania prezesa sądu okręgowego, który jeśli będzie dostrzegał taką potrzebę, zawsze będzie miał możliwość powołania do składu komisji dodatkowego członka, np. sędziego.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

- Art. 87. 1. Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, którym jest prezes sądu okręgowego bądź wyznaczony przez niego wiceprezes, oraz dwóch członków komisji: kuratora okręgowego i kuratora zawodowego- członka komisji egzaminacyjnej, wyłonionego przez okręgowe zgromadzenie kuratorów.*
- 2. Prezes sądu okręgowego może dodatkowo powołać do składu komisji inną osobę, które zawodowo zajmują się kuratelą sądową, za jej zgodą.*
 - 3. O składzie komisji egzaminacyjnej oraz terminie i miejscu egzaminu przewodniczący zawiadamia członków komisji oraz podlegających egzaminowi aplikantów co najmniej na miesiąc wcześniej.*

Art. 91

Sformułowanie „*naruszenie powagi lub godności służby kuratorskiej*” ze względu na użycie nieostrych zwrotów, może budzić niejasności interpretacyjne a więc i stosowanie wykładni rozszerzającej co w przypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej, mogącej skutkować karami pieniężnymi i wydaleniem ze służby kuratorskiej, jest niedopuszczalne. Proponujemy zastąpić ten zapis na: „*oraz za czyny sprzeczne ze złożonym ślubowaniem*” który jest stosowany w aktach prawnych dotyczących innych zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości tj. np. funkcjonariuszy służby więziennej, funkcjonariusz służby celno-skarbowej.

Zgodnie z art. 10§2 kodeksu pracy państwo określa minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę, a nadto pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę (art. 13). Warunki realizacji tego prawa określają przepisy prawa pracy oraz polityka państwa w dziedzinie płac, w szczególności poprzez ustalanie minimalnego wynagrodzenia za pracę. Wysokość minimalnego wynagrodzenia oraz minimalną stawkę godzinową określa *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2019 roku*. W przypadku zastosowania projektowanego artykułu, kurator może zostać ukarany obniżeniem wynagrodzenia o 50% co może doprowadzić do sytuacji niezgodnej z obowiązującym prawem dotyczących wynagrodzenia za pracę. Poza tym, rozwiązanie zostało zaczerpnięte wprost z katalogu kar dyscyplinarnych sędziów, których zarówno pozycja ustrojowa i materialna, są zdecydowanie różne od realiów przypisanych zawodowym kuratorom sądowym. Stąd proponowana przez nas zmiana.

Widoczna jest zbieżność między instytucją przeniesienia kuratora określoną w art. 45 projektu w związku z racjonalnym wykorzystaniem kadry kuratorskiej służby sądowej oraz potrzeby wynikającej z obciążenia zadaniami poszczególnych zespołów, a karą dyscyplinarną określoną w niniejszym artykule. Zgodnie z §6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 roku w sprawie „*Zasad techniki prawodawczej*” (t.j. Dz.U. z 2016, poz. 283) przepisy ustawy redaguje się tak, aby dokładnie i w sposób zrozumiały dla adresatów zawartych w nich norm wyrażały intencje prawodawcy. A w tym przypadku wątpliwość są oczywiste. Poza tym, ten rodzaj kary nieodłącznie nasuwał daleko idące skojarzenia historyczne dotyczące zesłania.

Skrócenie okresu z 5 do 3 lat jest uwarunkowane brzmieniem art. 9 ust.2 w wersji proponowanej przez Krajową Radę Kuratorów w niniejszej opinii.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 91. 1. *Za przewinienia służbowe, w tym za oczywiste i rażące naruszenie obowiązków kuratora zawodowego lub aplikanta kuratorskiego oraz za czyny sprzeczne ze złożonym ślubowaniem kurator zawodowy lub aplikant kuratorski odpowiadają dyscyplinarnie.*

2. *Karami dyscyplinarnymi są:*

1) *upomnienie;*

2) *nagana;*

3) *obniżenie wynagrodzenia zasadniczego kuratora zawodowego o 5%-25% na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy;*

4) *usunięcie z zajmowanego stanowiska;*

5) *wydalenie ze służby kuratorskiej, a w stosunku do aplikantów kuratorskich – wydalenie z aplikacji.*

3. *Wymierzenie kary, o której mowa w ust. 2 pkt 2-5 pociąga za sobą:*

1) *pozbawienie możliwości uzyskania wyższego stopnia służbowego przez okres 3 lat;*

2) *utrata prawa do pełnienia funkcji członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępcy przez okres 3 lat.*

4. *Sąd, o którym mowa w ust. 4, określa sąd dyscyplinarny w wyroku.*

5. *W przypadku gdy określenie miejsca służbowego zgodnie z ust. 4 byłoby niecelowe z uwagi na szczególne okoliczności związane z ukaraniem, sąd dyscyplinarny może określić nowe miejsce służbowe kuratora zawodowego w innym sądzie znajdującym się w tej samej miejscowości.*

6. *Wymierzenie kary, o której mowa w ust. 3 pkt 6 pociąga za sobą utratę możliwości ponownego ubiegania się o przyjęcie do służby kuratorskiej przez okres 10 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.*

7. *W przypadku przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzenia kary.*

Art. 93

Zmiana brzmienia art. 93 ust. 5 pkt 2 wynika z konieczności wyeliminowania błędu logicznego, gdyż w projektowanym brzmieniu artykuł ten jest niezgodny z art. 91 ust. 3 projektu, który dopuszcza pełnienie funkcji członka sądu dyscyplinarnego przez kuratora ukaranego karą dyscyplinarną upomnienia, natomiast art. 93 ust. 5 pkt.2 nakazuje wygasić kadencje członka sądu dyscyplinarnego ukaranego między innymi karą upomnienia.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 93. 1. Minister Sprawiedliwości powierza obowiązki członka sądu dyscyplinarnego dla kuratorów zawodowych w sądzie okręgowym kuratorowi zawodowemu posiadającemu co najmniej 10-letni staż pracy na stanowisku kuratora zawodowego.

2. Wykonywanie obowiązków członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji jest niezależne od wykonywania pozostałych obowiązków służbowych kuratora zawodowego.

3. Kadencja członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji trwa 6 lat.

4. Po upływie kadencji członkowie sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji pełnią swoje funkcje do zakończenia prowadzonego przez nich postępowania dyscyplinarnego, chyba że zachodzi potrzeba prowadzenia postępowania dyscyplinarnego od początku.

5. Kadencja członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji wygasa przed jej upływem w przypadku:

1) rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy;

2) ukarania kuratora zawodowego karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 91 ust 2 pkt 2-5.

6. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przed upływem kadencji, jeżeli zostało przeciwko niemu wszczęte postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub o przestępstwo skarbowe.

7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, liczbę członków sądu dyscyplinarnego w sądach okręgowych dla kuratorów zawodowych, kierując się względami organizacyjnymi oraz potrzebą zapewnienia sprawnego postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

Art. 96

Z uwagi na uniknięcie chaosu pojęciowego proponujemy zmodyfikowanie nazw rzeczników i ich zastępców, tak aby jednoznacznie wskazywały, którzy z nich są rzecznikami działającymi na poziomie centralnym. Rozróżnienie pojęć ustawowych przez ich pisanie wielką lub małą literą wydaje się być w tym przypadku niewystarczające. Poza tym, konstrukcja taka jest niespotykana i nie pojawia się w żadnym akcie prawnym. Jeżeli projektodawca z jakichś względów uzna to za konieczne nie sprzeciwiamy się, aby nazwa „krajowy rzecznik dyscyplinarny kuratorów zawodowych” pisana była we wszystkich jej elementach z wielkiej litery.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 96. 1. Oskarżycielami przed sądem dyscyplinarnym w sprawach kuratorów zawodowych są krajowy rzecznik dyscyplinarny kuratorów zawodowych, zastępca krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych, rzecznik dyscyplinarny i zastępca rzecznika dyscyplinarnego.

2. Krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych, zastępcę krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych, rzecznika dyscyplinarnego i zastępcę rzecznika dyscyplinarnego powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwości spośród kuratorów zawodowych na 4-letnią kadencję.

3. Krajowy rzecznik dyscyplinarny kuratorów zawodowych, zastępca krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych, rzecznik dyscyplinarny i zastępca rzecznika dyscyplinarnego wykonują swoje obowiązki do czasu powołania osób pełniących te funkcje w kolejnej kadencji.

4. Minister Sprawiedliwości zapewnia obsługę administracyjną krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych oraz zastępcy krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych.

Art. 98

Zmiana wynikająca z propozycji zmiany brzmienia art. 96, w wersji zaproponowanej przez Krajową Radę Kuratorów.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 98. *Ilekcroć w przepisach niniejszej ustawy jest mowa o rzeczniku dyscyplinarnym należy przez to rozumieć krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych, zastępcę krajowego rzecznika dyscyplinarnego kuratorów zawodowych albo zastępcę rzecznika dyscyplinarnego.*

Art. 99

Przepis art. 99 ust. 4 wydaje się zbyt rygorystyczny i niespotykany w innych grupach zawodowych w wymiarze sprawiedliwości w zakresie uregulowań dyscyplinarnych. Obowiązek każdorazowego wnioskowania przez rzecznika dyscyplinarnego o zawieszenie kuratora zawodowego w pełnieniu obowiązków służbowych jest niezrozumiały, szczególnie w przypadku podejrzenia, że kurator dopuścił się przewinienia mniejszej wagi. Proponujemy zastosowanie rozwiązania analogicznego do przepisów ustawy o prokuraturze, w której rzecznikowi dyscyplinarnemu zagwarantowano możliwość fakultatywnego występowania z takim wnioskiem.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 99. 1. *Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające na żądanie Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu okręgowego, prezesa sądu rejonowego lub kuratora okręgowego, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie 30 dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.*

2. *Rzecznik dyscyplinarny w ramach czynności wyjaśniających może wezwać kuratora zawodowego do złożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego przedmiotu tych czynności, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Rzecznik dyscyplinarny może również odebrać od kuratora zawodowego oświadczenie ustne. Niezłożenie oświadczenia przez kuratora zawodowego nie wstrzymuje dalszego biegu postępowania.*

3. *Jeżeli po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i sporządza zarzuty dyscyplinarne na piśmie.*

4. *Wszczynając postępowanie dyscyplinarne rzecznik dyscyplinarny może wystąpić do prezesa sądu okręgowego o zawieszenie kuratora zawodowego w pełnieniu obowiązków służbowych, jeżeli z uwagi na charakter przewinienia dyscyplinarnego konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od pełnienia obowiązków”*

5. *Niezwłocznie po sporządzeniu zarzutów dyscyplinarnych rzecznik dyscyplinarny doręcza je obwinionemu. Doręczając zarzuty rzecznik dyscyplinarny wzywa obwinionego do przedstawienia na piśmie wyjaśnień i wszystkich wniosków dowodowych, w terminie 14 dni od dnia doręczenia zarzutów dyscyplinarnych. W razie uchybienia temu obowiązkowi rzecznik dyscyplinarny może pozostawić bez rozpoznania wnioski dowodowe zgłoszone przez obwinionego po upływie tego terminu, chyba że obwiniony wykaże, iż dowód nie był mu wcześniej znany.*

6. *Rzecznik dyscyplinarny może także odebrać od obwinionego, a na jego wniosek odbiera, wyjaśnienia w drodze przesłuchania.*

7. *Niezłożenie wyjaśnień w terminie określonym w ust. 5 lub niestawiennictwo w wyznaczonym przez rzecznika dyscyplinarnego terminie przesłuchania nie wstrzymuje dalszych czynności.*

8. *Jednocześnie z doręczeniem zarzutów rzecznik dyscyplinarny zwraca się do Ministra Sprawiedliwości o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Minister Sprawiedliwości wyznacza ten sąd w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.*

9. *Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 5, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do wyznaczonego zgodnie z ust. 8 sądu dyscyplinarnego. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wniosek oraz uzasadnienie.*

10. *Jeżeli rzecznik dyscyplinarny nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, na żądanie uprawnionego organu, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania, obwinionemu oraz prezesowi sądu rejonowego. Odpis postanowienia doręcza się również Ministrowi Sprawiedliwości, który w terminie 30 dni może złożyć sprzeciw. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla rzecznika dyscyplinarnego.*

11. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne nie dostarczyło podstaw do złożenia do sądu dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, rzecznik dyscyplinarne wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

12. W terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w ust. 11, obwinionemu i organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.

13. Na żądanie organu uprawnionego do wniesienia zażalenia albo sprzeciwu, rzecznik dyscyplinarne niezwłocznie przesyła lub w inny sposób udostępnia materiały zebrane w toku czynności wyjaśniających lub postępowania dyscyplinarnego.

14. Zażalenie powinno być rozpoznane w terminie 14 dni od dnia wniesienia zażalenia do sądu.

Art. 102

Przepis pozbawia kuratora pełnych praw strony i konstytucyjnego prawa do obrony. Art. 117§2 k.p.k. zawiera ogólną zasadę, że zaplanowanej przez organ procesowy czynności nie przeprowadza się jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, a brak jest dowodu, że została o niej powiadomiona, oraz jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że niestawiennictwo wynikało z przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn, a także wtedy, gdy osoba ta usprawiedliwiła należycie niestawiennictwo i wnosi o nieprzeprowadzenie czynności bez jej obecności, chyba, że ustawa stanowi inaczej. W naszej ocenie żadne okoliczności nie uzasadniają tak rażącego naruszania naszych praw strony i prawa do obrony zwłaszcza, że inne zawody związane z wymiarem sprawiedliwości, których delikty mogą być dużo bardziej uciążliwe do wizerunku, rangi, powagi wymiaru sprawiedliwości, nie przewidują takich wyłączeń.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Usunąć,

Art. 112

Usunięcie ustępu 3 jest konsekwencją propozycji zmian w art. 102 w wersji zaproponowanej przez Krajową Radę Kuratorów i w związku z przedstawionym dla tej zmiany uzasadnieniem.

Sprzeciwiamy się pozbawieniu kuratorów zawodowych prawa do złożenia kasacji, zwłaszcza, że wyrokiem sądu dyscyplinarnego kurator zawodowy może zostać usunięty ze służby kuratorskiej, co wiązać się może osobistymi tragediami. Warte zaznaczenia jest, że sam projektodawca w uzasadnieniu przyznaje „*Biorąc pod uwagę, że omawiany typ postępowania realizuje możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności o charakterze opresyjnym, gdyż operuje w katalogu kar zasadniczych daleko idącymi konsekwencjami służbowymi, w tym pieniężnymi, w tych zaś trudno wyobrazić sobie dopuszczalność postępowań jednoinstancyjnych...*”, co powinno skłaniać do podjęcia wszelkich możliwych rozwiązań aby wykluczać ewentualne pomyłki czy niesprawiedliwe orzeczenia, a takim jest kasacja.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 112.1. *Od wydanego w pierwszej instancji wyroku sądu dyscyplinarnego oraz postanowienia i zarządzenia zamykających drogę do wydania wyroku przysługuje odwołanie obwinionemu, rzecznikowi dyscyplinarnemu, a także Ministrowi Sprawiedliwości. Termin do wniesienia odwołania wynosi 30 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od dnia doręczenia orzeczenia lub zarządzenia.*

2. Odwołanie powinno być rozpoznane w terminie 2 miesięcy od dnia wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

4. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym, w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1 i art. 455 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego lub jeżeli stwierdzi oczywistą niesprawiedliwość orzeczenia.

5. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę dyscyplinarną na rozprawie na podstawie dowodów znajdujących się w aktach sprawy, chyba że uzna, iż niezbędne dla prawidłowego rozpoznania sprawy jest bezpośrednio przeprowadzenie dowodów z wyjaśnień obwinionego, zeznań świadków, opinii biegłych lub innych istotnych dowodów.

6. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem, wydane przez sąd odwoławczy, doręcza się stronom, prezesowi sądu rejonowego oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

7. Od orzeczenia sądu odwoławczego przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego.

Art. 116

Sprzeciwiamy się tak długiemu okresowi przedawnienia karalności. Wydaje się, że wobec wprowadzenia ocen awansowych, permanentnej comiesięcznej kontroli przez kierownika Zespołu wprowadzanie pięcioletniego okresu wstecznej weryfikacji jest nieuzasadnione. Dla porównania, w służbie więziennej, gdzie ewentualne delikty dyscyplinarne mogą mieć dużo bardziej poważniejsze konsekwencje dla wymiaru i poczucia sprawiedliwości, przedawnienie wynosi 1 rok. Co więcej, w kodeksie karnym pięcioletni okres przedawnienia karalności dotyczy występów zagrożonych karą pozbawienia wolności do lat trzech tj. m. in. z art. 133 k.k. (publiczne znieważenie Narodu lub Rzeczypospolitej Polskiej), art. 152 (przerywanie ciąży), art. 158 (udział w bójce lub pobiciu), art. 160 k.k. (narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu), art. 177 k.k. (naruszenie, chociażby nieumyślnie, zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i spowodowanie nieumyślne wypadku, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157§1 k.k.), art. 199 k.k. (nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia w celu doprowadzenia innej osoby do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności). Niezrozumiałe jest więc dlaczego w tej gamie czynów, znajduje się delikt dyscyplinarny popełniony przez kuratora zawodowego.

Wprowadzony 8-letni okres przedawnienia dyscyplinarnego pozostaje w sprzeczności z uzasadnieniem do projektu ustawy o kuratorskiej służbie sądowej, który zakłada, że wprowadzone zmiany mają usprawnić postępowanie dyscyplinarne i zapobiec jego przewlekłości. W związku z tym tak długi okres przedawnienia dyscyplinarnego wydaje się być nieuzasadniony i paradoksalnie sprzyjający jego przedłużaniu.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 116.1. *Nie wszczyna się postępowania dyscyplinarnego po upływie 1 roku od dnia popełnienia czynu uzasadniającego odpowiedzialność dyscyplinarną.*

2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, przedawnienie dyscyplinarne następuje z upływem 3 lat od dnia popełnienia czynu.

3. Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie karalności przestępstwa.

4. Przedawnienie dyscyplinarne nie biegnie w czasie postępowania dyscyplinarnego, począwszy od dnia złożenia wniosku o ukaranie do sądu dyscyplinarnego do dnia prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego

Art. 130

W przypadku kuratorów zawodowych, jako jedynej grupy w wymiarze sprawiedliwości, przewidziane zostało rozwiązanie, w którym odwołaniu z urzędu podlega cała wyższa kadra zarządzająca. Jest to przejaw szczególnej dbałości o właściwy dobór kadr w tej grupie zawodowej, przy czym przeprowadzanie czynności w takim trybie nie wydaje się konieczne. Oczekiwany przez Ministra Sprawiedliwości efekt zostałby osiągnięty także w przypadku wprowadzenia okresu przejściowego, w którym miałyby on możliwość odwołania dowolnego kuratora okręgowego i jego zastępcy. Po zakończeniu tego okresu osoby, które nie zostały odwołane ze stanowiska na mocy przepisów przejściowych zostałyby uznane za powołane w trybie nowej ustawy.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi uregulowaniami, kuratorowi okręgowemu oraz jego zastępcy, po zakończeniu kadencji przysługuje prawo powrotu do zespołu, w którym wykonywał obowiązki kuratora zawodowego przez powołaniem go na stanowisko. Zdaniem Krajowej Rady Kuratorów rozwiązanie to powinno zostać utrzymane, tak w przypadku kuratorów okręgowych i zastępców kuratorów okręgowych, którzy zostaną odwołani ze stanowiska, jak również w przypadku tych kuratorów zawodowych i zastępców kuratorów okręgowych, którzy pod rządami nowej ustawy nie zostaną ponownie powołani na wcześniej piastowane stanowisko.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów

Art. 130. 1. W okresie trzech miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej ustawy, Minister Sprawiedliwości może odwołać kuratorów okręgowych lub zastępców kuratorów okręgowych powołanych na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Jeśli w okresie, o którym mowa w ust. 1 kuratorzy okręgowi lub zastępcy kuratora okręgowego powołani na podstawie przepisów dotychczasowych nie zostaną odwołani, uznaje się ich za kuratorów okręgowych i zastępców kuratorów okręgowych powołanych na stanowisko zgodnie z art. 57 ust. 1 lub ust. 4 niniejszej ustawy.

2. W przypadku odwołania kuratorzy okręgowi i zastępcy kuratorów okręgowych powołani na podstawie przepisów dotychczasowych, wykonują czynności wynikające z zajmowanego stanowiska do czasu powołania na to stanowisko kuratorów okręgowych i zastępców kuratorów okręgowych na podstawie art. 57 ust. 1 lub ust. 4 niniejszej ustawy.

3. Kuratorom okręgowym i zastępcom kuratorów okręgowych w przypadku odwołania, a także po zakończeniu kadencji, przysługuje prawo powrotu do zespołu kuratorskiego, w którym wykonywali obowiązki służbowe przez powołaniem ich do pełnienia funkcji.

4. Kuratorzy okręgowi powołani na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy, w okresie 6 miesięcy od dnia powołania, dokonują przeglądu stanowisk funkcyjnych kierowników zespołów oraz kierowników ośrodków kuratorskich i w tym okresie mogą złożyć wniosek o ich odwołanie ze stanowiska kierownika zespołu oraz kierownika ośrodka kuratorskiego. Odpis wniosku o odwołanie oraz odpis decyzji w przedmiocie odwołania załącza się do akt osobowych kuratora zawodowego. Przepisów art. 62 ustawy nie stosuje się.

Art. 133a

W związku z bardzo dużą liczbą przepisów, które w sposób szczegółowy regulują kwestie związane z zatrudnieniem kuratora zawodowego i nie zawierają odniesień do ogólnego stosowania przepisów Kodeksu Pracy, co sprawiałoby, iż stosunek pracy nawiązywany z kuratorem zawodowym na podstawie mianowania byłby mniej korzystny niż ogólne przepisy dotyczące umów o pracę, Krajowa Rada Kuratorów za konieczne uznaje uwzględnienie w projektowanych przepisach normy wskazującej wprost na odpowiednie stosowanie przepisów ustawy w kwestii nie uregulowanej ustawą.

Propozycja Krajowej Rady Kuratorów.

Art. 133a. W sprawach nieuregulowanych ustawą przepisy Kodeksu Pracy stosuje się odpowiednio.